

Glasnik

Hrvatskoga uljudbenog pokreta

Online tjednik za javna pitanja

Broj 104

Izlazi subotom

Zagreb, 11. rujna 2010.

*Hrvatskim generalima vraćeni činovi i odličja:
general Mirko Norac
Neopoziva odluka Nove Hrvatske Desnice*

Prof. Žarko Marić
**TKO DRUGOME
ŠTETU
NANESE
MORA JU
NADOKNADITI**

Diana Majhen, Zagreb

UPOZNAJTE REKOM

dr. sc. Tomislav Dragun

**BITI HRVAT - U KRALJEVINI
JUGOSLAVIJI A.D. 1939.**

Stranka Pučkih Ustaša
stranka.puckih.ustasa@gmail.com
Ustrojni odbor

**RAZBIJAMO I RUŠIMO HDZ/SDP SUSTAV
PRIDRUŽITE NAM SE!**

Naklada
30.000 primjeraka
Glasnik je besplatan

Moj hrvatski dom

- Iver Selski : MILAN SUFLAY 3
- Matej Kristan Mirković: HRVATSKA, MOJA DOMOVINA 3

Iz urednikova kuta

- BITI HRVAT U JUGOSLAVIJI A.D. 1939 5

Susret s Europskom unijom

- Marijan Lipovac: HRVATSKIM GENERALIMA VRAĆENI ČINOVI I ODLIČJA 7

U žarištu

- Mate Ćavar: IN MEMORIAM: MILKA PLANINC..... 9
- Mate Ćavar: ANARHISTI I DESTRUKTIVNI ELEMENTI VARŠAVSKE! 9
- prof. Žarko Marić: TKO DRUGOME ŠTETU NANESE MORA JU NADOKNADITI 10
- Josip Kokić: OSVRT NA POSJET PREDSEDNIKA RH IVE JOSIPOVIĆA SV. OCU BENEDIKTU XVI. I DOBIVANJE NAJVEĆEG ODLIČJA MALTEŠKOG VITEŠKOG REDA 12
- Branko Stojković: "BAŠ NAS HRVATE ZANIMA SERIJA NA HRT-u O STAROM PARTIZANU HEBRANGU, ČUJ JE SIN DANAS OKUPIRAO HRVATSKU SA HDZ-om" 14
- Đivo Bašić: RESTARURATORSKA RADIONICA ZA KAMEN NA PUSTIJERNI 15
- Đivo Bašić: POD MINČETOM – NEKADAŠNJA MALA KOVAČNICA ZA PROIZVODNJU BRODSKE ŽELJEZARIJE 16
- Diana Majhen: UPOZNAJTE REKOM 17
- Diana Majhen: SDP, IDS I HNS – NA VLAST ILI U ZATVOR? 18

Stajališta

- prof. Žarko Marić: IVO JOSIPOVIĆ RUKOVAO SE S PIJANIM IGUMANOM U MANASTIRU KRKA, A OVAJ ONDA UNIŠTIO HRVATSKI GRB ... 20

Ustaški hitrozov - novi niz

- Gen Kamen: GOVNARA ZA MARŠALA 25

Hrvatska gruda

- Ante Oršanić: CRNA SUDBINA CRVENIH SULUĐAKA 28
- ŠTO GOD NIJE POSEBNO DOZVOLJENO – ZABRANJENO JE! 32
- dr. Mile Budak: BAZALO (44. nastavak) 37

Grčko istočni

- Kasim Gujić : ŽENITBENI OBIČAJI HRVATA-MUSLIMANA U VELIKOJ ŽUPI HUM 40
- Tihomir Zubac: NASRTAJI GRČKO-ISTOČNJAKA NA HRVATE KATOLIKE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA OTOMANSKE VLADAVINE (1. dio) 43

Bog nas je stvorio

- I NEDJELJA KORIZME 48
- Mieczysław Malinski: RIJEČ ZA SVAKI TJEDAN (60. nastavak) 62
- Josip Badalić D.I. : BOŽJI PUSTOLOV (11. dio) .. 63

Dodatak

- Harun Yahya: KOMUNIZAM U ZASJEDI (2. dio) 52

MILAN SUFFLAY*Iver Selski*

Domovinu svoju našao si cijelu,
Časno mjesto htjede dati joj u svijetu;
bez boli u srcu, bez ljage na tijelu
htjede ju iznijeti u pravome svijetlu.

Veličinu njenu spoznao si umom,
ljubav srca svoga njojzi si darivo;
vidovnjaštvo nijesi izlagao bunom,
nego mišlju svojom si ga prikazivo.

Na raskršću dvaju svjetova si bio
div što im je točno razabrao međe,
nijesi krvi htio, ali si se borio,
slušajući smjerno očeve i pređe.

Svi su naši pređi zborili kroza Te,
njihove si misli skupio u jedno;
Tomislav i Zrinski, i Gubec i Ante
uza Te su bili. Ubiše Te bijedno -

onda kada si nam ponajviše trebo;
krvlju Tvojom htješe zasljepiti nam oči,
ušutkati zemlju i prognati nebo.
Med nama se Tvoja krv još uvijek toči!

**HRVATSKA, MOJA
DOMOVINA***Matej Kristan Mirković*

Hrvatska, ti si moja domovina.
Jedina moja domovina.
U tebi živim
od rođenja svojega.

Prelijepi su slapovi Krke
što svakog pjesnika očaraju
i slavonske ravnice
što ti hranu daju.

Ljubim te
lijepa moja domovino
i umro bih
za tebe.

Hrvatska knjižara

internetska knjižara i antikvarijat

Vam predstavlja nova izdanja knjiga:

dr. sc. Tomislav Dragun

Novo!

1. knjiga

Živjeti Nezavisnu Državu Hrvatsku

2. knjiga

Pojedinačna cijena: 150,00 kuna

Cijena kompleta: 200,00 kuna

OGNJIŠTE Nakladna zadruga, Zagreb, Pete poljanice 7,
PJ Hrvatska knjižara, Zagreb, Četvrte poljanice 8, www.knjizara.hrvatskauljudba.hr,
e-mail: lovorka.dragun.mirkovic@gmail.com, naklada.ognjiste@gmail.com

BITI HRVAT – U KRALJEVINI JUGOSLAVIJI A.D. 1939.

Bila je tamnica naroda. Neosporno.

Bila je rasadnik srpstva. Neosporno.

Bila je zatiratelj svega što je bilo i što je podsjećalo na hrvatstvo. Neosporno.

Sve je to bila Kraljevina Jugoslavija. Nu, Hrvati se nisu dali. Ni Srbima. Ni Jugoslavenima. Pa je, tek koji mjesec nakon osnivanja Banovine Hrvatske, bilo moguće pročitati ovakav novinski osvrt iz bijelog nam grada Zagreba ("Jutarnji list", Zagreb, dne 13. prosinca 1939.

SLUŽBENI JEZIK BANSKE VLASTI

Osnutkom banovine Hrvatske počeo je strujiti novi duh. Sadašnja Banska Vlast razlikuje se i te kako po duhu od Banske uprave bivše Savske banovine. Začudno je, da se taj novi duh **nikako ne osjeća u vrlo važnom izražajnom sredstvu, službenom jeziku banovine Hrvatske.**

Pitanje čistoće i pravilnosti hrvatskog jezika

Pitanje čistoće i pravilnosti hrvatskog jezika uopće je zanemareno, pa svi oni, kojima je stalo do toga, da se te prilike srede i poboljšaju, nastoje, da se suzbiju barem svi oni barbarizmi i provincijalizmi i neologizmi, koji su **izrađeni** protiv hrvatskog jezika, a na koje su hrvatski filologi u svojim radovima upozoravali.

Da se uredbe prevedu na hrvatski jezik

Nije potrebno daleko tražiti, da se vidi, kako još uvijek danas **službeni jezik** banovine Hrvatske nije odmakao od nekadanjeg. Ako se uzme bilo koji broj "Narodnih Novina", službenog lista banovine Hrvatske, jasno se vidi, kakav je naš službeni jezik. Odmah treba podvući, da tu ne mislimo na "ministarska rešenja" i uredbe, koje dolaze iz Beograda, jer bi trebalo vrlo mnogo vremena, da se

sve te uredbe "prevedu" na hrvatski jezik. Možda ni to ne bi bilo nemoguće postići s malo dobre volje i nešto malo troška, pa vjerujemo, da će i do toga doći, no ako uzmemo, da to za sada tako mora biti, ipak se ne može razumjeti zašto i oni članci, koje u "Narodne Novine" daje sama Banska Vlast, izlaze na onakvom jeziku, kakvim izlaze.

"Rješenje" ili odluka

Zašto se kaže "**Rješenjem bana Hrvatske**", a ne "**Odlukom bana Hrvatske**", zašto se veli da je netko "**postavljen**", a ne imenovan, zašto još uvijek vrijede izrazi "**unapređenja**" a ne **promaknuća** itd., sve se to doista ne može razumjeti.

"Podnijeti" ili podastrti

Kao službene objave Banske Vlasti u "Narodnim Novinama" jednako još uvijek zvuče i razne službene tiskalice, koje se sada na novo štampaju. Tako se u tim tiskanicama nalaze "**prinadležnosti**" umjesto beriva, budget je "**podnijet**" umjesto podastrt, zatim da je netko postavljen "**po banu**", dok participativni zahtjeva "**od bana**", ako je uopće dobra upotreba pasiva, jer se ljepše može reći "**ban je imenovao**" itd.

"Lica" ili osobe

Vrlo začuđuje i činjenica, da pojedini odjeli daju svoje službene izvještaje za štampu (ili tako zvana saopćenja) na starom, "savskebanovinskom" jeziku. Tako je neki dan bilo objavljeno, da

se te godine iselilo ili uselilo toliko i toliko **"lica"**, umjesto osoba. Taj je primjer uzet kao prvi, kojeg smo se sjetili, inače je to stalna pojava.

Velika zbrka

Treba priznati činjenicu, da je s hrvatskim jezikom zbilja vrlo teško jer tu vlada velika zbrka, koju su učinile i same škole, učeći od prošlih režima nametnuti Beličev pravopis, no tom zbrkom treba već jednom prestati, a upravo Banska Vlast mora tu početi, mora početi vršenjem korektura i proglasiti koji pravopis treba učiti u školama. Po tradiciji je duhu hrvatskog jezika najbliži stari pravopis Ivana Broza i Dragutina Boranića, pa tu doista ne treba mnogo razbijati glavu.

Čišćenje službenog jezika ureda

Nedavno je izašla vrlo potrebna knjiga "Hrvatski pravopisni rječnik" od dra Ivana

Esiha. Ta knjiga nabraja sve najčešće pravopisne i slovničke pogreške, pa je tim olakšana akcija **čišćenja hrvatskog jezika**. Potreba je, da Banska Vlast, možda baš na temelju te knjige, počne akciju čišćenja službenog jezika, kojim se njeni uredi služe.

Stvar je i te kako važna

U Banskoj Vlasti, premda se u svim pravcima želi bolje i novo, još se uvijek, na nekim poljima nažalost osjećaju **loši utjecaji starog**, najviše pak u pitanju službenog jezika. Ovdje treba energično zahvatiti, pa unijeti novi duh, stvar je i te kako važna.

Što reći osim:

Bravo Hrvati! Iz 1939.

T. Dragun

HRVATSKIM GENERALIMA VRAĆENI ČINOVI I ODLIČJA

**Hrvatska među rijetkim u Europi
bez ekstremista**

Marijan Lipovac, marijan.lipovac@vjesnik.hr
– "Vjesnik", Zagreb, 5. listopada 2010.

Odabrao: **prof. Žarko Marić**, Zagreb

Za razliku od većine europskih zemalja, u Hrvatskoj nema ni jedne stranke koju bi se moglo svrstati u ekstremnu desnicu, iako je desni politički spektar vrlo šaren.

Voditelj Centra za politološka istraživanja Anđelko Milardović kaže da u Hrvatskoj postoje marginalne desno-radikalne skupine koje imaju određeno subkulturno značenje, poput skinheadsa ili pokreta Stormfront, ali da nema desno-ekstremnih stranaka.

"U Hrvatskoj je HDZ desni centar. Desnije od desnog centra je HSP, a što se tiče ostalih pravaških stranaka, s obzirom na to da su iz iste programske osnove, one su u odnosu na neke programske politike radikalnije od HSP-a.

No, ni jedna ne zagovara restauraciju NDH i ne govori eksplicitno da strance treba protjerati",

kazao je Milardović, koji upozorava da kad se govori o desnim ekstremistima u Europi, treba biti oprezan i razlikovati, na primjer, Nacionalni pokret Jean-Mariea Le Pena u Francuskoj i Nacionalnu demokratsku stranku NDP u Njemačkoj.

Također, treba voditi računa da desnije od takvih stranaka postoje neonacističke skupine koje zagovaraju ksenofobiju i ekstremizam prema strancima, a pod nadzorom su institucija za zaštitu ustavnog poretka.

Milardović smatra da bi do jačanja ekstremne desnice u Hrvatskoj moglo doći nakon ulaska u EU.

"Postavlja se pitanje koji bi tip ekstremne desnice bio u Hrvatskoj. Za sada je nema, ali po logici stvari, kad Hrvatska uđe u EU tu će u velikom broju dolaziti stranci i naseljavati se. Od sjevera do juga Europe ekstremnu desnicu karakterizira antiemigrantski stav, ksenofobija svake vrste kao kontrapunkt globalizaciji i multikulturalnom društvu. Kad uđe u EU, od toga Hrvatska ne će biti izuzeta",

ističe Milardović.

Slično smatra i profesor političke filozofije Žarko Puhovski, koji podsjeća na primjer Švedske gdje je od ulaska u EU došlo do jačanja ekstremne desnice.

"Kad uđemo u EU, bit će lakše povezivanje s desno orijentiranim strankama i u realnom svijetu i na internetu",

dodaje Puhovski.

Ni jedna od postojećih hrvatskih desnih izvanparlamentarnih stranaka ne zagovara restauraciju NDH i ne govori eksplicitno da strance treba protjerati.

Po njegovu mišljenju, za nastanak i jačanje ekstremne desnice postoje potencijali, a riječ je o skupinama poput skinheadsa, ratnih veterana i drugih ratnih stradalnika, kao i onima koji u obitelji generacijama baštine radikalno-desne stavove.

"To je potencijal, ali te skupine nemaju organizacijsku sposobnost, nego djeluju spontano i neorganizirano",

rekao je Puhovski.

Što se tiče postojećih desnih stranaka na političkoj margini, Puhovski smatra da su one dio političkog folklora, a da im je problem to što su se pokazale potkupljivima.

O gužvi na hrvatskoj desnici najbolje govori registar političkih stranaka. Ondje je upisano

sedam stranaka koje u sebi imaju pravaško ime - Hrvatska stranka prava, Hrvatska stranka prava 1861., Hrvatska stranka prava dr. Ante Starčević, Hrvatska čista stranka prava, Autohtona hrvatska stranka prava, Hrvatska pravaška zajednica i Hrvatsko pravaško bratstvo. U registru je i nekoliko stranaka koje su osnovali bivši HDZ-ovi dužnosnici - Hrvatski istinski preporod, Jedino Hrvatska i Hrvatsko zvono, a tu je i Hrvatski obrambeni pokret, koji je 1956. u Argentini osnovao Ante Pavelić. U desnicu se mogu uvrstiti i Hrvatska kršćansko-demokratska unija, Hrvatska demokršćanska stranka, Kršćansko-socijalna unija, Hrvatska pučka stranka, Hrvatski zbor, Stranka hrvatskog zajedništva, Nacionalni demokrati i Domovinska građanska stranka (koja zagovara Kraljevinu Hr-

vatsku). O njima se u široj javnosti zna vrlo malo, ali neke od tih stranaka ipak se trude doprijeti u javnost, pa su aktivne na internetu.

Mnogo poznatija od spomenutih registriranih desnih stranaka je Nova hrvatska desnica, kojoj, međutim, nije odobrena registracija. Ta je grupacija najprepoznatljivija po svom vođi, "prvom triumviru" Mladenu Schwartzu, koji je autor nekoliko knjiga te povremeno nastupa i na televiziji, uglavnom u emisijama poput "Nightmare stage" Željka Malnara.

Čak i kad zastupa radikalne stavove, opravdava Hitlerove poteze i objavljuje popis unutar-njih neprijatelja, u javnosti Schwartz uglavnom ima status osobenjaka te više izaziva podsmijeh nego zabrinutost. Odjek je imao njegov potez iz 2002. kad je iz stranke isključio svoju nevjenčanu suprugu Anu Lučić zbog "lijevih skretanja", odnosno zbog toga jer je pristupila Hrvatskom bloku. Schwartz se odnedavno javnosti obraća blogom pod nazivom Schwartz Garde (Crna garda), s kojeg poručuje da zastupa ideje europske nove desnice, neofašizma i hrvatskog nacionalizma, protivi se liberal-demokraciji, komunizmu, multikulturalizmu unutar nacionalne države i globalizmu, a kao lijek sadašnjem stanju u Hrvatskoj vidi uvođenje nacionalne diktature.

Prije desetak dana Schwartz je objavio odluku kojom vraća odličja i činove generalima koje im je oduzeo Ivo Josipović, "lažno se predstavljajući kao predsjednik takozvane Republike Hrvatske".

Kao udruga u Hrvatskoj djeluje i Hrvatski uljudbeni pokret, koji želi u Zagrebu podići spomenik Anti Paveliću, pa su lani čak najavljivali studijsko putovanje u Srbiju kako bi se upoznali s tamošnjim iskustvima u podizanja spomenika Draži Mihailoviću. Novu desnu stranku, Hrvatsku stražu, uskoro najavljuje ratni ministar unutar-njih poslova Ivan Vekić, koji se zalaže za smrtnu kaznu i uvođenje obuke o oružju u srednje škole.

Tomislav Dragun: Ekstremisti u Hrvatskoj? Ima ih. Slobodan Uzelac i Milorad Pupovac, koji javno kažu da su Srbi, Zoran Pusić i Žarko Puhovski, koji navodno doma kao relikviju drže komadiće odrezane Titove noge, a osobito Ivo Josipović, koji još uvijek veliča Staljinovu trorogu kapu s crvenom zvijezdom petokrakom

IN MEMORIAM: MILKA PLANINC

Mate Ćavar, Savjet Slobodne Hrvatske, Zagreb

Konačno je otišla, bez zaslužene kazne, zločinkačka partizanka Milka Planinc, iako, kako neki tvrde, bez noge, kao i njezina "Ljubičica plava". Ali zaslužena je kazna čeka upravo sada, kada se suočava s tisućama nedužnih Hrvata koje je potamnila na bleiburško hrvatskim stratištima "Križnih puteva" smrti.

Njezin partizanski zločinac Simo Dubajić, u svojim zapisima tobožnjega kajanja piše kako je upravo partizanka Milka Planinc odabirala desetine dragovoljaca, partizanskih egzekutora, koji su pod komandom Sime Dubajića poubijali preko trideset tisuća Hrvata, na povratku s Bleiburško-

ga polja, gdje su ih Englezi izručiti partizanskim krvnicima.

U svoje vrijeme Simo Dubajić je uzvikivao kako je pobio preko trideset tisuća hrvatskih zarobljenika ali da mu je žao što nije pobio bar tristo tisuća Hrvata.

Taj isti krvnik Hrvata u poznim godinama, nakon bježanije iz "SAO krajine", da je postao monahom SPC u Beogradu, kako bi se umilio "Srpskome bogu koji gore na srpskome nebu pije vino". Sada će svoju Milku oplakivati oni partizanski zločinci koji s odličjima za pokolje Hrvata uživaju Zagrebom i Hrvatskom.

Ali dolazi im prirodni kraj i oganj u Olujnom paklu, ognja vječnoga, kojega su zaslužili.

Amen.

ANARHISTI I DESTRUKTIVNI ELEMENTI VARŠAVSKEI

Mate Ćavar, Savjet Slobodne Hrvatske, Zagreb

Sredinom srpnja bili smo ponovno svjedoci anarhističkih akcija od strane destruktivnih elementa RH. Još od kada se to sve poteže? Ima već četiri pet godina od kada ne daju normalnu obnovu gradske četvrti pored Cvjetnoga trga u Zagrebu. Najprije se ispriječila Srpska pravoslavna crkva koja je htjela spriječiti obnovu središnjeg dijela toga zapuštenoga kvarta, kakvih još ima petnaestak u starome dijelu donjega grada Zagreba. Konačno se našao jedan sposoban poduzetnik, koji se odlučio na obnovu ovog kvarta, odmah do Trga Petra Preradovića ili Cvjetnoga trga, na kojemu se nalazi i bivša crkva svete Margarete, u kojoj je utemeljena Hrvatska pravoslavna crkva 1942. godine. No nakon što su jugokomunisti poubijali cijelu patrijaršiju HPC, ova crkva je postala opet SPC "Hristova preobraženja". Popovi ove Srpske svetosavske crkve bili su najveći protivnici Horvatinčićeva preporoda ovoga kvarta jer su svojatali i neke druge zgrade.

No poduzetnik Tomislav Horvatinčić dobio je sve sporove i sve dozvole za taj programirani projekt ovoga kvarta. Isplatio je sve suvlasnike debelim novcima i po nekoliko puta skuplje od normalnih.

Ali eto i pored toga obrušila se cijela jedna jugokomunistička kamarila na taj Horvatinčićev projekt. Samo što sve nisu poduzimali da bi onemogućili ovoga hrvatskog poduzetnika i velikog dobročinitelja u mnogim prigodama. I pored svih službeno dobivenih dozvola grada Zagreba, anarhističko jugocrvena destruktivna koalicija, na čelu s tako zvanom HNS-om Vesne Pusić, Radomira Čačića, kao i Stjepana Mesića urotili su sve svoje snage da se ovaj cijeli projekt stornira. Udarili su galamom i prosvjedima najviše protiv Milana Bandića, gradonačelnika Zagreba, kojega Pusićka neprestano napada zbog njegova hercegovačkog podrijetla, vjere i hrvatstva. Što sve nisu činili da se onemogući izgradnja, da se zbaci Milana Bandića i da se nekako domognu vlasti u Zagrebu. Već je dugo nagovještavan R. Čačić kao novi gradonačelnik ako ne uspije postati novim predsjednikom vlade RH. I eto konačno je ipak prevagnula pravna država Hrvatska. Policijskim snagama omogućeno je dovršenje izgradnje ovoga projekta u središtu Zagreba. A Vesna Pusić se osramotila htijući progurati Varšavsku ulicu čak u Hrvatski sabor, kao neko goruće pitanje, tvrdeći da se Zagreb nalazi u opsadnom stanju, kao Bagdad. Tako je ovim načinom Vesna Pusić postala smiješna primitivka u očima svih koji smo gledali i slušali Pusićkino kričanje u Hrvatskom Saboru.

TKO DRUGOME ŠTETU NANESE MORA JU NADOKNADITI

prof. Žarko Marić, Zagreb - profesor, novinar, pjesnik, pisac, javni djelatnik, domobran, umirovljenik, invalid, dragovoljac i političar

Tekst "PRIMJENA TITOVA PRAVNOG POUČKA U HRVATSKOM SUDSTVU" našega glavnog urednika dr. sc. Tomislava Draguna (Glasnik HUP-a 25.IX.2010.) dao mi je povoda da i ja preko našeg Glasnika, jednog od rijetkih slobodnih glasila u porobljenoj domovini, upoznam svekoliku javnost o sudskoj sramoti, vezanoj uz moj predmet i moju ulogu štetnika (oštećenika).

ŠTETA = zlo učinjeno jednoj osobi protupravnom radnjom druge osobe.

"Tko drugome štetu nanese mora da je nadoknadi..." (Opšti enciklopedijski riječnik SVEZNA-NJE, Zgb. 1937. str. 2705)

Štetu su mi (moralnu, zdravstvenu, socijalnu, obiteljsku) nanijeli sudski djelatnici zloglasne Zagrebačke gruntovnice pod zapovjedništvom tadašnjeg predsjednika i podpredsjednika Općinskog suda. kršeći svjesno i sa zlom nakanom zakon, ne želeći mi izdati čarobni papir formata A4 - VLASNIČKI LIST za moj stan od 61 m2, koji sam stekao s puno žrtve i odricanja u uvjetima maćehinskog odnosa društvene zajednice prema meni, gdje se nikada nisam upoznao s pojavama: društveni stan, poslovni prostor, otpremnine, dionice i sl.

Punih 6 godina je trajala moja gruntovnička kalvarija, gdje sam se osjećao kao onaj židov kojemu su za običnu vožnju u tramvaju, svakih 7 dana tražili da donese liječničku potvrdu o neušljivosti (Knjiga Holokaust za početnike).

"Ja ti nemam dati nikakve druge dokumente nego ove koje već imaš i na osnovu kojih su riješeni predmeti u tvojoj zgradi. To ti oni rade zbog tvoje politike, zbog tvog oštrog jezika i pera, desničarenja, svašta pišeš protiv onih na vlasti, pišeš i za Schwartzove novine. To ti je zbog tvoga bla, bla. To ti je UDBA znaš." Kazao mi je Davorin Grabarić, direktor CENTROSTANA kojem sam se obraćao za nekakve tabularne nebeske dokumente koje je od mene uporno tražila gruntovnička alfa i omega, sutkinja Ilijana Petyo, danas visoko pozicionirana na sličnim tajanstvenim poslovima.

"Gospodine, to je uvreda za ovaj sud". Polupovišenim tonom mi je odgovorila kako sam joj se usudio reći najblažim rječnikom, da sam ja žrtva birokratskog odugovlačenja. Više ništa nisam smio reći zbog mogućnosti optužbe za govor mržnje, jer sam joj po očima vidio da u glavi ima tumor marke "Država to sam ja". Iz izjave gosp. Grabarića može se slobodno zaključiti da postoji osnovana sumnja da kazneno djelo s meni nanesenom štetom nije počinjeno samo iz korupcijskih razloga ("500 EURa ili 10 god. čeka-nja" te "300.000 neriješenih predmeta", Vjesnik 18. i 21.III.2005.) nego i iz MRŽNJE koja može biti: politička, nacionalna, regionalna, raska, klasna itd.

I zaista moji susjedi u zgradi s istom dokumentacijom nisu imali problema, uključujući i moga prvog susjeda **Ljubu Jurčića** finog, kulturnog i stidljivog gospodina, ministra u Račanovoj veleizdajničkoj vladi, nesuđenog SDP-ovog premijera. Moja najnormalnija tužba protiv krivca po zapovjednoj odgovornosti, za nekakvu novčanu odštetu i dakako ispriku prošla je sve sudsko-općinske, županijske i vrhovne instance sa skoro

istim odgovorima u kojima se ne negira SUDAČKA KRIVICA, nego se poziva na SUDSKI IMUNITET, PASIVNU LEGITIMACIJU, na DRŽAVU koja odgovara za greške svojih sudaca i sl.

Baš onako kako je u slučaju tužbe gosp. Draguna odgovorio sudac Županijskog suda u Slavonskom Brodu Zlatko Mirko-
vić. "Prema odredbi članka 106. Zakona o sudovima, sudac uopće, dakle ni supsidijarno, ne odgovara štetniku, već jedino i izravno odgovara Republika Hrvatska kao država."

Na kraju sam se teška srca odlučio na NE-HRVATSKI-IZUM tužba protiv vlastite države, i moja tužba za novčanom odštetom i moralnom isprikom već dvije godine čeka na USTAVNOM SUDU - Poslovni broj: XCIX P-9167/04. U više navrata, preko pisama čitatelja, dok su dnevni mediji imali koliko toliko narodni karakter i pomalo davali prostora svojim čitateljima, skretao sam pažnju na moj slučaj koristeći čak i stihove.

*Pravosuđem, Vjesnik piso lani,
pružio se lanac kriminalni.
Gruntovnica zloglasna postala,
građanima zdravlje uništila.*

*Stotin tisuć spisa u blokadi,
građani se džaba žale vladi.*

*To se u nas dogoditi more,
kršitelji napreduju gore.*

*Treba njima odriješiti kesu,
imunitet štiti ĐURU SESSU.*

Išao sam čak i do svoga poniženja tražeći ŠUMSKU POMOĆ. U šumi PANTOVČAK, u kaslić na kome piše "Mnja, mnja IVO - pravda za sve" ubacio sam zahtjev da se Ustavnom sudu kao instituciji postavi pitanje po pitanju moga predmeta, po istom principu po kojem je postavio pitanje Policiji kao instituciji, da li je postupala zakonito u slučaju zeleno-žuto-crvenih kontejner revolucionara iz Varšavske koji su protuzakonito i nasilno okupirali prostor i vršili ubrzane prip-

reme za proglašenje SAO VARŠAVSKE (Samostalna Autonomna Oblast Varšavska) u čemu ih je spriječila OLUJA ala KARAMARKO.

BORBA SE NASTAVLJA!

ZA NEZAVISNU HRVATSKU!

ZA RADNIČKO-SELJAČKU VLADU!

DOLJE VELIKOSRPSKA VOJNO-FAŠISTIČKA DIKTATURA!

DOLJE BURŽOAZIJA!

**PODRŽITE I PRIDRUŽITE SE
PRAVEDNOJ BORBI USTAŠA
U VELEBITSKOM USTANKU!**

Ovo su parole koje je 1932. god. komunističko partijsko vodstvo preko svoga lista PROLETER slalo svojim članovima i narodu.

Radničko-seljačka borba je tada bila i nacionalna i socijalna. A ONDA JE DOŠAO TITO. Ako laže koza ne laže rog. Ne budite lijeni. Potražite u knjižnicama od Vas sakrivene povijesne istine.

I na kraju, s obzirom na našu bremenitu situaciju jedna znanstveno-pjesnička spoznaja.

*Ako centar za to lijeka nema,
vlast uzima tad vlada ekstremna.*

*Puno bolje zadaće se vrše,
kad iz trupla ruke, noge strše.*

OSVRT NA POSJET PREDsjedNIKA RH IVE JOSIPOVIĆA SV. OCU BENEDIKTU XVI. I DOBIVANJE NAJVEĆEG ODLIČJA MALTEŠKOG VITEŠKOG REDA

Josip Kokić, Zagreb

Čovjek kao duhovno i razumsko biće po svojoj prirodi želi vjerovati u samog čovjeka, kojega je po vjerovanju stvorio sam Bog na svoju sliku i priliku. Dao mu razum, glas savjesti, logiku življenja i ponašanja u cilju ljubavi prema bližnjemu, ali nadasve razlikovanje dobra od zla na temelju kršćanskih načela univerzalne vrijednosti. Tako i narod, naš hrvatski narod želio je vjerovati u svoje vođe, svjetovne i duhovne, posebice u samom početku stvaranja konačno nezavisne i slobodne države RH. U tome su posebice bili nadahnuti svojom željom i snom za slobodnom vlastitom državom, jer narod bez države nema snagu opstojnosti i skrbi za vlastiti puk, žitelje. Stvaranjem države to se jedinstvo ostvaruje u punini, a narodi su Božja tvorina.

Hvala Bogu hrvatski narod je imao uzor u kardinalu Stepincu, Kuhariću, kao i u Šeperu, kako ostati čvrst, hrabar i ponosan.

Možemo isto tako povući neku paralelu u našoj katoličkoj Crkvi. Bez suživota između klera i svjetovnjaka, bez te harmonije i isprepletenosti duha i materije, kao i u svjetovnom području, teško je očekivati zajednički napredak i toliko željeno opće dobro svih, pa i samih protivnika ili čak neprijatelja.

Marko Francisković je lijepo napisao u svojoj posljednjoj kolumni, kako je potrebno i nužno moliti i za svoje neprijatelje. U tome i jest snaga katoličke vjere, u kojoj su ugrađeni i oprost i pomirenje i suživot, jer ako toga nema kaos i destrukcija dobivaju snažnu potporu a zloduh dobiva veliki značaj. Odnos židova i palestina- ca je kristalan primjer, jer Židovima Isusovo učenje je itekako odbojno. Osveta postaje pravilo života, a i starozavjetno načelo, oko za oko, odavno je izgubilo značaj. Danas je upravo na tom njihovom odnosu, jedno oko za tisuću očiju, a Židovi imaju nezamislivu i nemjerljivu nadmoć. Iz tragičnog holokausta očito nisu izvukli nikakvu pouku, kao i tučeno dijete u obitelji kad stvori vlastitu obitelj često postaje isti po uzoru na svoje roditelje, pa nastavlja i svoju djecu tući.

Dok sam još bio student i borio se sa životnim nedaćama, zapamtio sam jednu bitnu rečenicu jednog visokog sudca iz doba rigidnog komunizma, kolega dragi LOGIKA JE TEMELJ PRAVA. Ta rečenica ostala mi je duboko u sjećanju.

Nažalost u ovom teškom i bremenitom vremenu borbe hrvatskog naroda za svoju slobodu i puni suverenitet došlo je kako sam već više puta naglašavao do odcjepljenja vlasti od

naroda ali nažalost i klera, posebice visokog od vjernika, ili slikovitije rečeno, pastira od stada.

Vjernički narod nisu ovce i događa se vjerojatno po prvi puta u povijesti, da je narod, vjernici nadišao vlastiti kler u mnogo čemu, čast pojedincima koji još uvijek drže stupove Crkve uz pomoć vjernog puka, otpornog na sve devijacije.

Logika normalnog i razumnog domoljuba koji misli svojom glavom i prožetom vjerom će sam sebe zapitati imajući gorko iskustvo hrvatske odmetnute vlasti, posebice nakon oslobađanja države od velikosrpskog agresora, kako to da su i Mesić (koji je u očima istinskih hrvatskih domoljuba veleizdajnik svojega naroda, a i protivnik katoličke vjere) biva priman u Vatikanu. Jadranka Kosor također dobiva privatni posjet, koja se nema ama baš ničim podići

niti kao političarka a niti na elementarnoj ljudskosti i obrani uvijek kažem opravdanih i duboko utemeljenih nacionalnih interesa države koju zastupa, upravo suprotno.

Ono što je žalosno i tragično jest činjenica da nitko ne pita ni narod ni vjernike za njihovo mišljenje a svima su puna usta demokracije i ljudskih prava. Dobro se sjećam potpisivanja pred-pristupnih sporazuma o početku procesa pristupanja EU, istoga dana nadbiskup i kardinal Bozanić šalje čestitku predsjedniku Mesiću, a da nikoga nije konzultirao i čuo mišljenje šireg kruga, što su mediji odmah prenijeli.

Danas se ponovo događa narodu neshvatljiv čin prijema predsjednika RH Ive Josipovića kod Sv. Oca.

Taj čovjek je u posljednje vrijeme svojim ponašanjem povrijedio i ponizio sve žrtve, žive i poginule za slobodnu i suverenu državu Hrvatsku, izravno hvaleći zločine u i nakon II. svj. rata, izvršenim nad Hrvatskim narodom, upravo zato jer je katolički i jer je bio i ostao vjeran Rimu i Kristovom namjesniku, Sv. Ocu, i da još pritom dobije najviše odličje Malteškog Viteškog Reda! Zbog čega i za što?! Kako

će to bilo koji čovjek razumjeti koji ima dostojanstvo i ponos i vjeru u Boga. Nikako!!!

Kako istovremeno slaviti kardinala Stepinca, blaženika i jednog od najvećih kardinala Crkve u zadnjih nekoliko stoljeća i veličati lik i djelo čovjeka koji nakon svih tragedija iz obrambenog Domovinskog rata govori i čini što čini. Nije ovdje vjerujem u pitanju ona biblijska, budite lukavi kao zmije itd., jer integracije na nivou svijeta koje poprimaju vidljive konture su izravno i bez skrivanja usmjerene protiv čovjeka i čovječanstva. Čudim se posve Sv. Ocu, jer ovo nije prvi put da hrvatski puk tako nešto jasno i vidljivo doživljava. Nedavno je jedan Vatikanski dužnosnik izjavio da i Papu zao duh može napasti i odvući u krivom smjeru. Nama samo preostaje moliti Boga i Duha svetoga da ne dopusti svojoj Crkvi da odluta.

"BAŠ NAS HRVATE ZANIMA SERIJA NA HRT-U O STAROM PARTIZANU HEBRANGU, ČIJI JE SIN DANAS OKUPIRAO HRVATSKU SA HDZ-OM"

Branko Stojković

U četiri epizode prokazana je sudbina "hrvatskog političara i državnika" Andrije Hebranga, kojeg je 1948. godine uhitila u Beogradu politička policija UDB-a po nalogu Josipa Broza - Tita i prema aktu Komunističke partije Jugoslavije. Hebrang se nikada nije vratio kući, obitelj nikada nije službeno obaviještena o njegovoj sudbini, za grob mu se ne zna.

Prva - epizoda pokazuje mladost i vrijeme u kojemu je Andrija Hebrang stasao kao sindikalni aktivist - koji se je učlanio u Socijalističku radničku partiju Jugoslavije.

Redatelji TV-e emisije su Zoran Budak i Neven Hitrec. Oni su opisali u svoje četiri emisije život Andrije Hebranga, bivšeg partizana i komunista.

Njegov je sin danas živ i visoko pozicioniran u hrvatskoj politici.

Svoja svjedočanstva u seriji dali su Josip Manolić - Joža, Slavko Golstein i Joža Horvat.

Mislim, da se na ovaj način - Hrvatska se vraća u komunističko doba.

Očito je, na Hrvatskoj televiziji se forsiraju, tj. guraju se partizanski događaji, koji trebaju zasjeniti ovo današnje sramotno bezakonje i neodgovornost.

Nije ovo jedini primjer sublimacije u dvadeset četiri televizijske slike, gdje se zarobljava um i plijeni pažnja ljudi. Građanima se hoće (iz) sugerirati sasvim nešto drugo - komunisti žele skinuti tamnu "mrlju" i krivnju za raspad Jugoslavije i krvavi rat.

No, hrvatski Domovinski rat oni žele prikazati - kao da je to bilo zlo samih desnih stranaka i političara.

Hrvatski narod opet se - na ovaj način uvlači u zabludu.

Sve te partijske struje i delegacije, koje su tako brzo uznapredovale, poslije raspada komunizma u Europi, dokopali su se opet vlasti, i sad nameću nam svoj novi režim - u kojem odbacuju lustraciju i odgovornost.

Stjepan Mesić je otkrio sve svoje karte, učvrstio je svoju vlast u svim domenama. On je počeo potkresavati prave Hrvate.

Bivši komunisti nameću nam svoj revolucionarni ponos i vlastiti ugled u hrvatskom društvu. Politburovci opet stvaraju neki novi društveni poredak, koji se temelji na laži i prevari.

RESTARURATORSKA RADIONICA ZA KAMEN NA PUSTIJERNI

Đivo Bašić, Dubrovnik

U Dubrovačkom vjesniku, god. LXI, br. 3019, (Subota, 04. IX. 2010.), Dubrovnik, 2010, str. 6-7, donesen je članak pod nazivom: "Revitalizacija Karmena, Studentski dom na Pustijerni".

Odlična ideja što se tiče studentskog doma, ali ne na Pustijerni i ne u staroj gradskoj jezgri. Osobno smatram da grad čine svi ljudski uratci i ljudi sami koji gravitiraju nekom (relativno užem) gradskom području. Kad napišete riječ "Grad" koji ima veliko početno slovo, onda je to sinonim za Dubrovnik, njegovu urbanu, staru jezgru, riječ (ne) potrebnog objašnjenja u kojoj je ljudskom brigom i umijećem utkana sloboda koju "Višnji nam Bog je d'o", a čovjek samo pokušava oduzeti. Veliko "G" je pak sinonim za geometriju i omiljeni je simbol masona. Pretpostavljam da je plan izgradnje studentskog doma na prostoru Stanice za južne kulture na Lapadu predviđen za neke studente slabijeg imovnog stanja, a ovaj drugi, u Gradu, možda bi bio za neke bogate studente. Nakon što bi studenti p(r)ohodili tijekom godine predavanja i studije, dohodili bi u ljetnim mjesecima turisti koji bi dokazali i opravdali isplativost objekta kojeg bi trebalo svako nekoliko preuređivati. Pa, to mogu činiti i izvan Grada! Štoviše, trebali bi i morali.

Na starim zemljovidima Zadra (prije Domovinskog rata) postojale su naznake, tzv. "zelene površine", a to bijahu kasarne ex-JNA. Čak i jedna ex-austrijska kasarna bila je nekadašnji studentski dom (sada je to, ako se ne varam, dormitorij za gostujuće sveučilišne profesore). Druga ex-JNA kasarna u Zadru postala je sadašnji studentski dom, treća je udomila Gradsku knjižnicu, itd. Ni jedna studentska zgrada (osim, naravno, fakulteta - Sveučilišta) nije na poluotoku, staroj gradskoj jezgri Zadra koja je veća od Dubrovnika. Jedino u samostanu Sv. Frane na poluotoku u Zadru je sada restauratorska radionica za (hidro)arheološke predmete, te je tamo i dormitorij, a nekadašnji Studentski klub, doslovno prava rupa, pretvoren je u jedan od najelitnijih kafića u Zadru. Valjda će se netko sjetiti da će Sveučilište u Dubrovniku trebati više profesora, te se mora (pored postojećih kapaciteta) misliti i na dormitorij za njih (pa čak i na stalna boravišta - stanove), a da ne govorimo o studentskim menzama s kojima su probleme imali i znatno veći gradovi od Dubrovnika. Velika bijaše

(90-ih godina XX. st.) razlika u kvaliteti ishrane studenata u studentskim menzama Zadra i Zagreba, o čemu definitivno treba voditi računa, tako da Dubrovnik jednostavno ne smije zaostajati za njima.

Na Pustijerni bi trebalo izgraditi kuće, prostore u visini okolnih postojećih kuća, a u prizemlju smjestiti restauratorsku radionicu za kamen (djelatnici na neodređeno vrijeme jer to Grad zaslužuje), te dormitorij gdje bi bio osiguran smještaj za posjetitelje (radionice i dr.) jer bi tamo (dio zgrada u prizemlju) bile muzejske prostorije i sl. koje bi, naravno, pratile gabarite u tlocrtu postojećih objekata. Ostatak (prizemlja) bili bi prostori za iznajmljivanje koji bi punili gradski proračun, a na katu bi stanovali ljudi (i plaćali porez naš svagdašnji). U početku bi tu privremeno bila smještena i kamenoklesarska radionica, a vidjet ćete u nastavku i zašto.

Arheolog i istraživač Pustijerne dr. Željko Rapanić u Dubrovačkom vjesniku, god. XLVI, br. 2321, (Subota, 22. VII. 1995.), Dubrovnik, 1995, str. 8, kaže: "Zadržavanje ruševina u kamenome gradu kakav je Dubrovnik bilo bi potpuno iracionalno. Kazališnim, pak, predstavama na ruševinama, kakvih je bilo (ne samo ovdje, u Dubrovniku, već ih je bilo i bit će, na žalost, i drugdje!) držim da nije mjesto. ...predlažem da područje Pustijerne prepustimo dobru projektantu da ga oplemeni i dade mu logičan gradski život".

Kada sam prije nekoliko godina pitao (sada pok.) konzervatora na telefon što se dogodilo s onim podnim ulazom u Pustijernu jer su ga betonirali, a nisu ga popločali (što je prava drskost), odgovorio mi je: "Ne boj se, Đivo. To je samo privremeno rješenje. Tražili su velike [čitaj: nenormalne] pare za popločat' ono par metara, pa je privremeno cimentiran ulaz [pristupni put(eljak)]". Eto, zato vam treba privremena kamenoklesarska radionica jer će sve što se podigne na Pustijerni trebati obložiti' izvanka kamenim pločama, a unutra prethodno cimentirati, te statički i protupotresno uosoviti na zdrave noge primjerene zdravom tkivu našega Grada. To će sve koštati iznimno puno, pa treba jedamput više skinuti veo s Grada kao "zlatne koke" koju čerupa tko god stigne, ali to se sve zapravo vraća i plaća - u krajnjoj liniji - Boninovem, Mirigojem, Lovrincem, Reljom i sličnim nekropoloma ("gradovima mrtvih"). Kad su Dubrovčani još u

XIV. stoljeću limitirali dozvoljenu crtu krcanja na brodove (u "zapadnim" zemljama to se dogodilo tek u XVII. i XVIII. stoljeću), onda je više krajnje vrijeme da se limitiraju cijene usluga, pa tko da manje, jer ćemo u suprotnom imati mudrace među narodima koji izjavljuju da su za svoje usluge mogli naplatiti "milijardu kuna". Štoviše, iako će zvučati apsurdno, trebali bi postojati Uredi za određivanje/reguliranje/kontroliranje cijena (ponuda)

koji bi uštedjeli lokalnim i županijskim upravama milijune kuna, a što se tiče auto-cesta radilo bi se čak i o milijardama. Živimo u svijetu u kojem se jednostavno infrastruktura i sve što nas okružuje naplaćuje "po zlato", a zamislite samo, "sloboda se ne prodaje ni za svo zlato".

Nadam se da će pobijediti razbor.

POD MINČETOM - NEKADAŠNJA MALA KOVAČNICA ZA PROIZVODNJU BRODSKE ŽELJEZARIJE

Divo Bašić, Dubrovnik

Istraživanja pod Minčedom otkrila su nove nalaze kojih ne fali u Gradu, a novonapravljeni sportski teren nad tim područjem potihom otkriva množini sportova odane aspiracije građana svijeta. Sjetimo se samo da se parkiralište blizu Buže još i danas zove "Tenis", pa se na starim fotografijama s početka XX. stoljeća, još i prije austrijskog probijanja te Buže (navrh Boškovićeve iliti Ulice od Buže), može vidjeti iscrtani teniski teren. Uostalom, taj teren je očito dobro nasut jer su stari Dubrovčani oprezno pristupali "divljini Istoka", pa bi se u budućnosti trebalo utvrditi do koje dubine su išle zidine, a tu je i dodatni iskoristivi prostor. Ono dvaput-postavljanje manjih pa većih žala za pristup Buži od Tabora i obrnuto pokazat će se kao investicija bačenih para jer će se netko valjda sjetiti da je jednostavno trebalo ponešto zakositi prostor do dna (ne)vidljivih zidina, odnijeti nasuti materijal, te napraviti mali pristupni skalnasti pute-ljak sa strane, paralelno nasuprot i dalje od zidina. Naravno, sadašnji put do probijene Buže ostaje što je, valjda, jedan od rijetkih razumnih uradaka rušilački i pljačkaški nastrojene stare Austrije.

Smiješno je tvrditi da su zemlje-osvajajući donijele kulturne stečevine u zemlje koje su istovremeno porobljavali i iskorištavali, naročito iz razloga što su hrvatske zemlje upravo samoniklim kulturnim dostignućima daleko zdušnije branile tu Europu, prolijevajući krv po europskim ratištima i po granicama "predziđa kršćanstva", nad kojim se u najnovije doba to ponovno i kontinuirano pokušava činiti putem više ili manje finije karte (papira) i puca (botuna). Paradoks je taj da je predziđe u istini-nasljedovanih vjera besmisleno ako ima malo vjere u područjima koja su omeđena (pred) zidima i različitim ekskluzivnim EU-granicama. Onaj tko ima u sebi utkanu predodžbu o moralnoj

okosnici itekako zna kada je počinjeno odstupanje od iste, bez obzira na njegovo deklariranje, toleriranje ili (ne)prihvatanje nečije vjere, a tu okosnicu mu u većoj mjeri zasigurno nisu utkali ustavi i zakoni različitih zemalja. Postavlja se jedno povijesno prostor-vremensko pitanje moralnosti postupaka koji uopće (st)varaju podjele i financijskom pozicijom pogodnije zemlje koje su vječni poklonici oltara pljačke jer njihov boljitak i blagostanje životno ovisi o uskrati i siromaštvu malih zemalja.

Žarko Muljačić, Proizvodnja jedara, konopa i broskog željeza u Dubrovniku XVIII. stoljeća, *Naše more*, god. II, br. 5, Dubrovnik, 1955, str. 280-281, kaže da je dubrovački Senat službeno namjeravao uvesti konoparski obrt 1729. godine, te je jamčio takvoj radionici da će biti jedina u Gradu. Za radilište je bio predviđen prostor na Posatu i polje na Pilama, te po potrebi čak i Veliki arsenal (današnja Gradska kavana). Međutim, još 1751. Senat odlučuje o osnutku kompanije za proizvodnju platna za jedra i konoparstvo (glavnica 2.000 cekina; 200 dionica po 5 cekina, od kojih državnih 50). Kap. Antun Filipačić (Filippacchi) namjeravao je u razdoblju 1780.-1789. osnovati radionicu za platna u Cavtatu, ali je zahtijevao isključivu prodaju tijekom 12 godina, privilegij kupnje koju bi obavljali kapetani jedino kod njega, oslobođenje od carine i javne službe, te bescarinski uvoz broda sirovina s Levanta i dr. Nadalje, Josip Dordelli, A. Dordelli, B. Čubelić i N. Karaman otvorili su 1758. specijaliziranu radionicu za sidra, za što im je tra-bao zadnji orsan (istočno od Lučke kapetanije), zbog veće potražnje tih **proizvoda (brodska željezarija) koji su dotad izrađivani "u nekoj maloj kovačnici, smještenoj u napuštenom magazinu soli ('slanici') pod Minčedom, daleko od mora "**. Međutim, zbog porasta cijena i konkurentske radionice u blizini gruškog brodogradilišta, morali su isplatiti dugove i prodati inventar.

UPOZNAJTE REKOM

Diana Majhen, Zagreb

Ako bih morala u par riječi opisati REKOM, opisala bih ga kao antihrvatsku, projugoslavensku organizaciju, čiji su ciljevi jasni u potpunosti:

Izjednačiti krivnju za rat, multiplicirati broj srpskih žrtava i umanjiti hrvatske žrtve, te nas uvjeriti kako ćemo svi sretno ponovno živjeti u nekoj novoj Jugoslaviji, jer eto, tako dobro surađujemo.

U ime Hrvatske i Hrvata ne govore Hrvati, niti oni koji Hrvatskoj misle dobro, a cilj im je da istina o Domovinskom ratu ostane zabilježena za buduća pokoljenja.

U ime Hrvatske govori jedna Teršelička, jedan Josipović i jedan Uzelac, te samo i isključivo njima slični.

Pa tako Josipović, na žalost predsjednik ove zemlje, licemjerno izjavljuje kako "zločini moraju biti rasvijetljeni i počinitelji kažnjeni, ali da isto tako treba pružiti zadovoljštinu žrtvama. To su dvije strane novčića i bez toga nema pomirenja".

Zanimljivo. Josipović shvaća da nema pomirenja bez da preživjeli dobiju zadovoljštinu, ali to shvaća samo kada je u pitanju Domovinski rat. Kada su u pitanju zločini koje su njegovi partizani činili, Josipoviću se naglo pomućuje moć shvaćanja i rasuđivanja, kao što je već godinama pomućena svim tim velikim „pravednicima“ koji čine REKOM.

Jedini zaključak koji se iz toga može izvući je taj, da mi koji tražimo pravdu za partizanske zločine valjda nismo ni ljudi ni žrtve, bez obzira koliko su nam partizani članova obitelji poklali i zatrpali u jame. Nikada nisam čula „pravednog“ Josipovića da se zalagao za osudu partizanskih zločina, dapače, u više je navrata izjavljivao kako se više ne trebamo baviti Drugim svjetskim ratom. Ni malo ga nije briga za žrtve i za pravdu, samo nastoji da se o tome ne govori, jer su ubijali njegovi.

Ali su mu puna usta zločina u Domovinskom

ratu. I ne samo usta, nego su mu i rukice zaposlene u otkrivanju spomenika nevinim srpskim žrtvama, dok ga nevine hrvatske žrtve izgleda ni malo ne zanimaju. A moguće misli kako hrvatske žrtve ne mogu biti nevine, te da su sve dobile što su i zaslužile. Kako na Bleiburgu, Križnim putevima, Macelju, Teznu, Kočevskom rogu, tako i devedesetih godina širom Hrvatske.

A ako ste mislili da je Hrvatska pobijedila u Domovinskom ratu, prevarili ste se. Da tome nije tako, objasnio je Slobodan Uzelac obraćajući se sudionicima REKOM-a, i tu ime hrvatske Vlade. Uzelac je izjavio kako „je jedan od ciljeva Koalicije neke pobjednike u nekim fazama rata, ili one koji misle da su pobjednici, naučiti kako podnijeti pobjedu“.

Hvala Sanaderu i HDZ-u što su Uzelca postavili na mjesto sa kojeg ovakve bljuvotine može govoriti u ime hrvatske Vlade, što znači, u ime svih nas.

Uzelac nam dakle objašnjava kako u Domovinskom ratu nismo pobijedili, nego samo MISLI-MO da jesmo. A ako nismo pobijedili mi, nisu pobijedili ni marsovci, nismo ratovali s njima. Znači, pobijedili su Srbi, ne vidim kako se to drugačije može shvatiti.

A kad si malo bolje razmislim, pa nije baš da Uzelac priča bez veze.

Prije samo petanestak godina, cijela naša zemlja je bila razrušena i spaljena, ljudi mučeni, silovani i ubijani. Jugočetnička vojska je sijala smrt svakim danom, na svakom koraku, za nas Hrvate. A tu je vojsku financirala i na nas poslala Srbija.

A evo nas danas, kako nas uvjeravaju iz REKOM-a da smo se eto, malo porječkali sa susjedima, za što smo jednako krivi kao i oni, pa to sve trebamo što prije zaboraviti. A da bi mogli zaboraviti, trebamo osuditi što više hrvatskih branitelja, jer sve dok su oni živi i slobodni, uvijek će nas podsjećati na to što se u tom ratu doista događalo. I moramo dopustiti da srpske žrtve u Domovinskom ratu zasjene i one iz Jasenovca i to prve verzije, od 700.000 mrtvih, jer su se na nenaoružane srpske civile digle

krvoločne ustaše naoružane do zuba i to iz čistog mira.

Kako bi sve to ostalo trajno zabilježeno i kako bi se mogla stvarati još jedna lažna povijest, stvoren je REKOM. Koji se brine za to da ne govorimo o broju ubijene hrvatske djece, ali da govorimo o obitelji Zec. Da ne govorimo o tome da od Srbije nismo dobili i sigurno nećemo ni dobiti nikakvu ratnu oštetu, ali da govorimo o tome kako se obiteljima srpskih žrtava treba odšteta isplatiti. REKOM, koji paradira s pojedinačnim žrtvama samo ako su srpske nacio-

nalnosti, ali zato bagatelizira stotine i tisuće žrtava, ako im je nacionalnost hrvatska.

REKOM, koji nije ništa drugo nego produžena ruka starih neprijatelja samostalne i neovisne hrvatske države.

REKOM, kojeg ne smijemo shvatiti olako, kao što smo olako shvaćali sve one znakove prije devedesetih, nego ga moramo tretirati kao ono što jeste: Neprijatelj.

A protiv neprijatelja se treba boriti.

SDP, IDS I HNS - NA VLAST ILI U ZATVOR?

Diana Majhen, Zagreb

Kako se čini, naša je politička oporba zaključila kako je došlo vrijeme za pokazati zube. One iste zube koje je pažljivo skrivala dok je sadašnja Vlada provodila krizne mjere i uvodila harače, dok je pljačkala zemlju uzduž i poprijeko i ostavljala propala poduzeća i tvornice. Sa svih strana iz SDP-a, HNS-a i IDS-a stižu zah-tjevi za prijevremenim izborima. Što se to promijenio, pa je oporba odlučila kako je vrijeme za izbore?

Iz krize izašli nismo, niti se negdje nazire svjetlo na kraju tunela. Zaposlenost je i dalje u padu, živi se sve teže i teže. Nitko tko bi sutra došao na vlast ne bi uveo blagostanje, niti bi mogao izbjeći ono što oporba već mjesecima izbjega-va, a to je preuzimanje kormila broda koji ne da je blizu potonuća, nego bi se slobodno mogao nazvati Titanik.

Pa zašto onda oporba odjednom žuri sa izborima, kada ju čeka ista ona situacija radi koje je te izbore izbjegavala svo ovo vrijeme?

Nameće se samo jedan logičan odgovor.

Počele su padati glave.

Sigurno da neće pasti sve, uvijek će biti onih

koji su se dobro zaštitili i koji će ostati nedostižni. Ali padaju bar neke. Pa shodno tome, panju se približavaju i mnoge ljevičarske glave, za koje vladajuća stranka sigurno neće imati milosti. A svoje sigurno puno bolje možeš zaštititi ako vladaš državom, nego ako si u oporbi.

Pa slušam tako jednog Čačića, koji smatra da sadašnja Vlada nije sposobna preuzeti odgovornost i prepoznati situaciju u kojoj se nalazi. Čačić nam govori o odgovornosti, za nevjerovati. Onaj isti Čačić koji je ubio dvije osobe u

Mađarskoj, pa uz polog od tisuću eura već drugi dan nam u Hrvatskoj dijelio lekcije o moralu i pravdi. Onaj „istinoljubivi“ Čačić koji nije vidio maglenke kojih nije ni trebalo biti, budući nije bilo ni magle, te obećavao novce obiteljima žrtvama koje nikada vidjele nisu? Čačić, uhvaćen u sukobu interesa? Čačić, koji ne isplaćuje plaće radnicima svojih tvrtki, niti plaća pošteno zarađeno kooperan-

tima svojih tvrtki, dok okolo bahato divlja europskim autocestama u bijesnim autima? Hoće nam takav voditi državu, ovako pravedan i pun morala?

Ili će to možda preuzeti Vesna Pusić, za koju je Hrvatska agresor u Domovinskom ratu, valjda zato što joj je srušila ljubljenu Jugoslaviju? Hoće li nam ona voditi državu možda uz pomoć brata Zorana, koji nam preko svog GOLJP-a i pripadajućih satelita već godinama nastoji dokazati kako su hrvatski branitelji zločinci? Onaj isti Zoran Pusić koji je tražio da se iz hrvatskog ustava izbriše član koji zabranjuje udruživanje u svrhu stvaranja nove Jugoslavije?

Ili možda isto tako „istinoljubivi“ Damir Kajin, kojeg ne zanima ni istina ni pravda ukoliko se ne poklapaju s njegovim željama, a što smo imali prilike uvjeriti se kada je njegov „antifašist“ bacio bombu u

Pazinu, za koju je Kajin optužio hrvatske desničare. Nikada nije našao za shodno da riječ kaže o tim lažnim optužbama, nego je cijeli slučaj preko noći nestao iz hrvatskih medija, a Kajin nastavio putevima pravde, čekajući valjda neku bolju priliku za rješavanje osobnih animoziteta preko svojih političkih funkcija? Kajin, pučki tribun IDS-a, stranke koja neodoljivo podsjeća na klasične zločinačke organizacije ogrezle u kriminalu i političkoj korupciji?

Ili jedan Zoran Milanović, kojemu valjda okice zasuze od sreće pri pogledu na Titove biste i petokrake, zato što te petokrake nisu palile i ubijale po njegovoj zemlji, nego u ime njegove zemlje? Milanović, predsjednik SDP-a čijim dužnosnicima su puna usta borbe protiv kriminala i korupcije, a ne priznaju institucije zadužene za borbu protiv kriminala i korupcije kad te iste institucije uhvate te iste dužnosnike u kriminalu?

Kako god, oporba koja nam se nudi najavljujući prijevremene izbore podsjeća me na ono kada čovjek ima izbor: Ostati u gorućoj zgradi ili skočiti sa 15. kata iz nje na zemlju. Ni u jednom slučaju nećeš preživjeti.

Krajnje je vrijeme da hrvatski građani shvate kako HDZ i SDP nisu naš jedini izbor. Kako su i jedni i drugi već bili na vlasti, a tu vlast nisu iskoristili za dobro, nego za daljnje pljačke i opstrukcije uspostavljanja pravne države.

Kao što bi i Mladen Bajić više trebao prestati glumiti gljivu i odlučiti se što je i tko je. Da li netko tko je htio po svaku cijenu politički preživjeti, pa se nije usudio ići protiv onih na vlasti, stavljajući svoju vlastitu kožu ispred dobrobiti ove zemlje.

Ili je pak bio toliko nesposoban da nije ništa znao, ništa vidio i shodno tome, ništa poduzeo?

I prvi i drugi razlog bio bi dovoljan da nekog moralnog čovjeka natjera da da ostavku. Ali ne i Mladena Bajića.

Ovoj zemlji nije potrebna ni ovakva oporba, ni ovakva Vlada. Jedino što joj je potrebno je lustracija. Ne samo ona koja bi obuhvatila nekadašnje udbaške djelatnike i komunističke funkcionere, nego i sve one koji su Hrvatsku doveli u situaciju u kojoj je danas, puneći pri tome vlastite džepove, potpuno svejedno iz koje stranke bili.

Do kada ćemo puštati da HDZ i SDP igraju s nama ping-pong, smjenjujući se povremeno na vlasti, a da je pri tome svima nama sve gore i gore?

Vrijeme je za promjene.

U kojima neće biti mjesta ni za jedne, ni za druge. Nego za neke treće, za koje ne možemo sa sigurnošću reći hoće li biti poštenji ili ne, ali nam, za razliku od ove dvije stranke, bar svoje nepoštenje još nisu dokazali.

IVO JOSIPOVIĆ RUKOVAO SE S PIJANIM IGUMANOM U MANASTIRU KRKA, A OVAJ ONDA UNIŠTIO HRVATSKI GRB

mr. sc. Miljenko Marić, Zadar

HRVATSKA PRAVOSLAVNA CRKVA KAO DUHOVNA POTREBA

Kakva je to Srpska pravoslavna crkva, koja se ne pridržava osnovnih načela pravoslavlja u svijetu. Ali Hrvati su to zadnjih 150 godina osjetili na vlastitim leđima, kulminacijom terora od 1918. do 1941. godine potom od 1945. do 1990. godine uključujući i rat koji su Srbi vodili od 1990. do 1995. godine opet na hrvatskom teritoriju, sve kako bi i dalje Hrvate eksploatirali i držali u pokornosti. Hrvati znaju i nije tajna da Srpska pravoslavna crkva sukreira skupa sa svjetovnom vlasti Srbije, što je i normalno, ali je i glavni savjetnik u srpskoj politici koji tendenciozno potiče ratove protiv Hrvatske zbog eksploatiranja, nanijevši hrvatskom narodu toliko stradanja.

Nakon što je stvorena kraljevina SHS na tim područjima silom ili milom ujedinile su se sve pravoslavne crkve sa sjedištem u Beogradu (glavnom gradu velike Srbije).

Danas kao i prije 100 godina nitko ne zamjera Srbima što ne žele biti pod Grčkom ili Bugar-

skom pravoslavnom crkvom, još od propadanja Bizanta pravoslavne crkve se vežu uz vlastitu državu, a ne kao katolici, bilo koje države uz duhovni centar Vatikan.

Dakle, nije vlada Nezavisne Države Hrvatske 1941. godine kršila pravila hrvatskih pravoslava ili pravila pravoslavne crkve u svijetu, naprotiv poštivala je pravila pravoslavne crkve, omogućivši Hrvatima pravoslavne ispovijesti da imaju svoju crkvu koja se vezala uz Zagreb i hrvatsku svjetovnu vlast, kao što je pravilo pravoslavnih crkvi uopće, kao što se Srpska pravoslavna crkva vezala uz Beograd ili Bugarska pravoslavna crkva uz Sofiju.

Drugo je što se Srpska pravoslavna crkva teže odriče svojih kolonija nego svjetovna vlast u Srbiji, koju je ona i poticala protiv Hrvata još od 1879. od svoje autokefalnosti, i više od stvaranja Jugoslavije 1918. godine, još drskije nakon što se Srbima svidjela Hrvatska kao kolonija.

Ako je riječ o samoj duhovnosti, zašto se Srpska pravoslavna crkva ne pripoji npr. Grčkoj pravoslavnoj crkvi. Srbe i Srpsku pravoslavnu crkvu kakvi jesu to ne zanima, jer znaju da bi takvim potezom postali grčka kolonija.

Nije slučajno da Srpska pravoslavna crkva stvara probleme i u Crnoj Gori gdje također želi zauzeti mjesto Crnogorske pravoslavne crkve.

Znaju Srbi da se pretpostavlja kada je Srpskoj pravoslavnoj crkvi sjedište u Beogradu, da je automatski Hrvatska srpska pokrajina ili kolonija, i evo odgovora što se događalo i zašto se događalo s Hrvatskom sve do 1990. godine od strane Srba.

Ovo sve skupa hrvatski

proturiječe sami sebi svojim ponašanjem zbog Udruge Hrvatske pravoslavne crkve.

Gdje je tu demokracija? Ipak, XI. dalmatinsku danas više ne može poticati Srpska pravoslavna crkva na akcije od Kočevskog roga do Širokog brijega i Mostara.

Na kraju Josipoviću, u Srbiji postoji katolička crkva, Luteranska i. . . a ipak se Hrvati u Srbiji zbog toga ne ljute, a niti im srpski predsjednik Tadić pomaže člankom tri stavkom jedan zakona . . . države.

predsjednik kao znanstvenik trebao bi znati a ne da mu kao paravan služi članak tri stavak jedan, koji je davno smišljen u Beogradu, potom navikavanjem hrvatski predsjednik misli da tako nešto treba prijeći pomoću ustanka 1941. godine u Srbu u tradiciju, što su Srbi uz pomoć janjičara taj članak tri stavak jedan potvrđivali u Boričevcima, Zrinu, u Podkozarju i na još puno mjesta u Hrvatskoj, fizički uništivši sve Hrvate pravoslavne i katoličke vjeroispovijesti. Isto su učinili i 1945. godine pobivši ukupno svećenstvo Hrvatske pravoslavne crkve i katoličke koliko su stigli, i to na hrvatskom teritoriju koji su ponovo okupirali do 1990. godine.

Istina je da Srpska pravoslavna crkva direktno sudjeluje i u svjetovnoj vlasti države, što je i demonstrirala zadnjih 100 godina nad kolonijama koje su tvorile Jugoslaviju, odnosno Veliku Srbiju.

Nevjerojatno, znanstvenik - pravnik, aktualni predsjednik Hrvatske tumačeći članak tri stavak jedan kao da želi pomoći Srbima, da Bugarska, Grčka, Makedonija čak i Rumunjska preko Srpske pravoslavne crkve postanu srpske kolonije.

Josipović misli da bi Srbe u Hrvatskoj, kako ističe, Hrvatska pravoslavna crkva uznemirila, kao produžene ruke matice Srbije. Tu je u pravu.

Nije se sjetio kao pravnik da Srbima kaže kako

DOLAZAK SRBA U NIN IDEJA JE SRPSKE PRAVOSLAVNE CRKVE

Od Srbije do Bosanskog Petrovca i dalje do Nina Srbi su se tendenciozno naseljavali kako bi kontrolirali Nin i okolicu. Zbog zacrtanog cilja na tom pravcu, kao i svi osvajači, plaćali su za tako nešto najslabije pojedince iz hrvatskog korpusa. Između ostalih, kao produžene srpske ruke, za istaći je Marka Kožula iz Ražanca i Krstu Predovana iz Vrsi. Hrvati s ovih područja ističu da su oni za srpske interese radili isključivo zbog osobne koristi. Marko Kožul postao je član Jevtićeve stranke radikala na šibenskom području. Nakon što je ta stranka silom i prevarama pobjeđivala na izborima, Marko Kožul imenovan je čak za ministra graditeljstva Kraljevine Jugoslavije.

Paralelno dok je Marko Kožul radio za kralja i Srbiju i Krste Predovan zaposlen kao poslovođa mlina na Miljšić-jarugi u Ninu, disident Hrvatske seljačke stranke, također je radio za kralja i Srbiju. Nije slučajno da je Nin hrvatski kraljevski grad bio posebno interesantan za Srbe. Marko i Krste kao polupismeni Hrvati nisu bili svjesni uloge koju su odigrali protiv Hrvata. Nin je za Srbe bio poseban trofej, pa su imali i silan razlog materijalno stimulirati Marka i Krstu.

Kada je Marko Kožul - Reponja imenovan za ministra građevinarstva, Krste Predovan - Re-

on razmišlja da sve nekretnine i pokretnine Srpska pravoslavna crkva vrati koje su kao ideolozi Srba okupirali i pograbili u hrvatskim zemljama.

Isti Marko na području Ražanca, Krneze, Selina, Podgradine imao je drugove V. Kožula, Miočića (Miminu), Jurline iz Selina, Šalinu iz Podgradine i druge koji su Hrvate ubijali čekićem po glavi, pokraj jama Golubinke, jame uz more kod Starigrada i drugih.

Zato je u Ražancu i Ninu UDBA toliko djelovala ... (vidi dokumente UDBAe u Zadru), strašno trovala hrvatsko biće. .

ponja kao pomoćnik Marka Kožula bio je zastupnik u Skupštini Kraljevine Jugoslavije. Toliko zaslužni za svoj rad da je Marko imao mjesečnu plaću 15.000 tisuća dinara kojom je u to vrijeme mogao je kupiti 17 (sedamnaest) volova, dok je Krste kao Markov pomoćnik za svoju mjesečnu plaću mogao kupiti 10 (deset) volova, uz sve moguće beneficije koje su imali. Radi usporedbe, u to vrijeme radnik je mjesečno mogao zaraditi oko 600 (šest stotina dinara).

Pomoću volova Srbi ostvarili san . . .

Doista oni su to i zaradili, čak i više, što se na terenu očituje, osjeti i zna koliko su oni doprinijeli realizaciji Srpske pravoslavne crkve, tj. velikosrpskoj ideji, koja se nastavila preko raznih modificiranih ideja i naziva u težnji za Velikom Srbijom.

Evo razloga i uzroka za tolike žrtve u Hrvatskoj od 1918. godine i do 1941. godine, pa sve od 1941. godine do 1990. godine, koje su stvorili Marko, Krste i njima slični Hrvati.

Poznato je, dok je Marko Kožul prebivao na šibenskom području (u svojoj izbornoj jedinici) i da je posjećivao manastir srpske pravoslavne crkve u društvu sa Šupom i drugima, manastir s kojim sada rukovodi pop „Srpske pravoslavne crkve u Hrvatskoj“ Fotije, koji razmišlja kako i pomoću Ive Josipovića zaustaviti djelovanje Hrvatske pravoslavne crkve u Hrvatskoj ... Neka

Ideja pravoslavne crkve, toliko je razarala Hrvatski kraljevski grad Nin s namjerom da mu se uništi svaki trag i zauvijek padne u zaborav.

Mještani spomenutih srpskih radikala svjedoče kako su isti kasnije osjećali grižnju savjesti i psihički stradali, kao i Franjo Supilo, dakle spas je u obraćeništvu i vlastitoj zajednici, . . . ilustracija. . . ilustracija. . .

HRVATSKA PRAVOSLAVNA CRKVA ZBOG OBNOVE I DALJNJEG FUNKCIONIRANJA U HRVATSKOJ, NAKON SILNIH PRITISAKA TRAŽI ZAŠTITU I POMOĆ OD HRVATSKE VLADE

Hrvatska vlast i vlasti uopće su po preuzetim dužnostima odgovorne, kao i pojedinci, kada naprave nedjelo protiv općeg dobra.

Dakle Hrvatska, tj. hrvatska vlast, odnosno pojedinci koji su u funkciji institucija države, dužni su zastupati hrvatski narod, a po preuzetim dužnostima su i odgovorni.

Ukoliko nosioci hrvatske vlasti nisu sposobni da to čine prema hrvatskoj specifičnosti na hrvatskim prostorima, onda to trebaju činiti po uzoru urednih država koje su poticajne, u suprotnom su odgovorni kada se narušava opće dobro.

U ovom tekstu je riječ o hrvatskim pravoslavcima, odnosno Hrvatskoj pravoslavnoj crkvi koja se do sada tendenciozno i zlonamjerno zapostavlja, kako se to činilo naročito od 1918. – 1941. godine i od 1945. - 1990. godine po uputama Srpske pravoslavne crkve kao glavnog ideologa Srba, zadnjeg okupatora Hrvatske, a kojeg je poticala, baš „elita“ Srpske pravoslavne crkve kroz povijest.

Srbi kao nacionalna manjina u Hrvatskoj predvođeni Srpskom pravoslavnom crkvom kao koordinatorom pod maskom „duhovne institucije“, šablonama svjetovnih stranaka, a sve zbog okupacije i eksploatacije hrvatskih zemalja. Svi okupatori kroz povijest zaposjedali su tuđa ognjišta na taj način, kao manjina, pomoću nekih svojih programa i statuta kako bi realizirali svoje svjetovne želje. Srpska pravoslavna crkva kao „duhovna institucija“ i više je za osudu kada pod takvim nazivom perfidno i neprirodno potiče svoj narod protiv života drugih naroda, koja se zbog svjetovnih koristi služi pogubnim stilom protiv čovjeka.

Istina, pravoslavne crkve vezane su direktno uz svoje države i glavni grad (Grčka, Rusija, Bugarska. . .), ali prije svega im je zadaća da potiču na duhovnost, što nije slučaj kako se pokazalo kroz povijest sa Srpskom pravoslavnom crkvom koja je u funkciji izričito zbog svjetovnih interesa i koristi. Srpskoj pravoslavnoj crkvi, što se i pokazalo na terenu, duhovnost je samo pokrivanje, kojom bi se trebala prije svega baviti. Stoga je prozrijeta, tj. nametnula se u srpskom orkestru kao prva violina s ciljem porobljavanja i eksploatiranja naroda u okruženju Srbije.

Da nije toliko u relativno kratkom vremenu htjela, možda bi i uspjela neke narode . . . i uništiti.

Nakon poraza, koji je relativno doživjela zadnja dva desetljeća, opet iznova starom šablonom zamagljivanjem, a ne duhovnošću pokušava nametnuti već viđene scenarije. Dakle, Srpska pravoslavna crkva po formi i sadržaju u funkciji je Srbima kao obična svjetovna

stranka, čije su vođe zamagljene navodnom duhovnošću, dok ulaze u tuđa dvorišta, doslovce kao što je radio i pop Đujić. Njih nije briga što pijani i drski, u tuđim kućama samo razbijaju tuđe, kao što su činili Hrvatima i neki drugi okupatori. To najbolje potvrđuju ratovi koji su se uvijek vodili na hrvatskom teritoriju, što na Zemlji uljezima dozvole samo naivni narodi.

Očito, preko repova Srba pravoslavne vjeroispovijesti koji su nažalost i danas u Hrvatskoj, nesrazmjerno svojoj brojčanosti, nosioci vlasti, i danas stvaraju agoniju koja se nastavlja, uz pomoć koje kakve hrvatske mutljive u Hrvatskom Saboru, koja toga jest i nije svjesna ovisno o genima istih, što adekvatno po djelima pokazuje njihova biografija i djela, jer se tako pokazuje i prikazuju na terenu konkretno.

jugoslavenskih institucija (UDBAe, JNA i dr.).

Pravoslavna crkva svake države, veže se uz svoju državu, tj. svjetovnu vlast, što znači da se u stranoj državi ne može ponašati kao produžena ruka, tj. okupator matične države. Dakle, kao i ostale u svijetu pravoslavne crkve, u ovom slučaju Hrvatska pravoslavna crkva, direktno je vezana uz Hrvatsku, Zagreb, koju kao takvu logistički je dužna pomagati Hrvatska.

Hrvati pravoslavci su već od 1918. - 1941. godine i od 1945. - 1990. godine ugroženi od strane srpskog okupatora, silom i milom ih se asimilirao preko Srpske pravoslavne crkve, pod pritiskom zbog „života“ poneki su čak po navici služili zbog mrvica srpskoj mašineriji, stvaranoj po Srpskoj pravoslavnoj crkvi daleko od duhovnosti, izričito zbog ovosvjetočnih koristi (okupacijom Hrvatske i drugih zemalja u okruženju Srbije), kao konkurenciju ubijali su i asimilirali Hrvate pravoslavne vjeroispovijesti i totalno zameli Hrvatsku pravoslavnu crkvu koja je starija od Srpske pravoslavne crkve.

I pored tolike dokumentacije i argumenata što ide u prilog Hrvatima pravoslavne ispovijesti isti se i dalje zlostavlja i progoni, samo zato što traže ono što im je zagarantirano Hrvatskim Ustavom i pravilima pravoslavne crkve kao institucije na Zemlji.

Zato kao nedužnu žrtvu Hrvate pravoslavce, Hrvatsku pravoslavnu crkvu Hrvatska je dužna kao država i logistički podržavati. Očito Hrvati u Hrvatskom saboru nisu svjesni da pod sugestijama i dirigiranjem pravoslavaca Srba, šablonama iz propale im Jugoslavije (Velike Srbije) pokušavaju održavati mrtvu Jugoslaviju, pomoću repova iz njihovih

Kada je riječ o Srbima pravoslavne vjeroispovijesti, koliko god ih je, fizički oni su za sada manjina, koji bi po nekom atributu pravoslavlja miješali kruške i jabuke samo zbog ovosvjetočnih koristi, kao okupatori htjeli bi i dalje u Hrvatskoj Srpsku pravoslavnu crkvu kao nosioca ukupnog pravoslavlja u Hrvatskoj, kao i na Zemlji.

Za razliku od Srba, Hrvati pravoslavne vjeroispovijesti u Hrvatskoj nisu manjina već sastavni dio korpusa hrvatskog bića, kako smo pojasnili bez miješanja kruška i jabuka, Hrvatski pravoslavci su sastavni dio hrvatskog korpusa.

Stoga, Hrvatska pravoslavna crkva bezrezervno zaslužuje pomoć svih institucija države Hrvatske, kao sastavni dio hrvatskog bića. Danas dok se obnavlja Hrvatska pravoslavna crkva u vlastitoj domovini Hrvatskoj nevjerovatno, popovima se već prijeti i stvaraju se razni pritisci, jer u Srpskoj pravoslavnoj crkvi misle da će ih

omesti dok obnavljaju Hrvatsku pravoslavnu crkvu za pravoslavce Hrvate u Hrvatskoj. Da ne bi zlo ojačalo potrebna im je zaštita Države Hrvatske.

GOVNARA ZA MARŠALA

Gen Kameni, Zagreb – "Ustaški hitrozov", 76.
nastavak

Gen Kameni: Spremni.

Antica Ustrajnić: Spremni!

Gen Kameni: Nema ih?

Antica Ustrajnić: **Sad će.**

* * *

Zvrn. Zvrn. Zvrn.

(Stjepan Mesić, bivši PRH: **Smrt fašizmu Antica.** Ha. Ha. Ha.)

Antica Ustrajnić: Bog Stipe. Ti si.

(Stjepan Mesić, bivši PRH: Ta tko bi bio u ovo doba nego ja. Ja i Ivo.)

(Ivo Josipović, predsjednik RH: Zdravo Antica.)

Antica Ustrajnić: **Mi smo Vas ovdje čekali.**

(Stjepan Mesić, bivši PRH: Iznenada se promijenilo. Imamo slavlje.)

Antica Ustrajnić: Ne razumijem Dogovorili smo se ...

(Stjepan Mesić, bivši PRH: Rekoh ...)

Antica Ustrajnić: Gdje je slavlje? Tko slavi?

(Stjepan Mesić, bivši PRH: Stevo. Idemo doma kod Steve.)

Antica Ustrajnić: Kod kojeg Steve? Ne trebam ja nikakvog Stevu. Ni Milorada.

(Ivo Josipović, predsjednik RH: Što je s tobom **Antica? Brzo zaboravljaš. Kod Stjepana Hršaka. Na Tuškanac.)**

Antica Ustrajnić: **Zar je ta mrcina još živa?**

(Stjepan Mesić, bivši PRH: Nije on mrcina. **On je častan čovjek.)**

Antica Ustrajnić: **Koljač. Ubojica iz Krapine. Krvolok iz Maceljske šume.**

(Stjepan Mesić, bivši PRH: **On je sada, kažem ti, častan i ugledan čovjek. Domoljub. Istina, znao je svojedobno priklati nešto Hrvata. 1945. Stotinjak, dvjestotinjak, tristo-tinjak ... Sad se ispovjedio.)**

Antica Ustrajnić: Uf. Uf. Uf. Koja fukara nje-ga ispovjedi?

(Stjepan Mesić, bivši PRH: Uzoriti osobno.)

Antica Ustrajnić: Uf. Uf. Uf. Oj hrvatska ma-ti ...

(Stjepan Mesić, bivši PRH: **Čekamo Vas. Ta-mo. Kod njega.)**

* * *

Antica Ustrajnić: **Što ćemo ljudi?**

Ibrahim: **Mi smo Bošnjaci.**

Antica Ustrajnić: Znam. Dobro znam Ibro. **Kočevski Rog. Crngrob. Maceljska šuma. Pa, Srebrenica.**

Marinko, Hamilton, Kanada: **Prijevara! Prijevara! Prijevara!**

Antica Ustrajnić: **Ni govora. Međutim, Ivo je obećao zasvirati malo harmoniku na godišnjici naše stranke. Istina premunduren. Ne možemo mu ići uz dlaku.**

Gen Kameni: Idemo. To je prilika za zgodnu **reportažu. O novo-rimokatoliku Stjepanu Hršaku, partizanskom uzor-ubojici.**

Antica Ustrajnić: **Malo tiše. Znaš da Tomislav Karamarko sve snima. Dobio je nove uređaje od Josipa Perkovića. Operativu mu osobno vodi Slavko Degoricija.**

* * *

Stjepan Hršak - Stevo: ... Lijepo mi onda **bocu dobro začepili, pa pravac pred Maršala.**

Ivo Josipović, predsjednik R: Čekaj Stevo. **Stani malo. Nije se baš tako moglo pred Maršala.**

Tajnica Jovanka: **Zdravo, kako kaže moj šef.**

Stjepan Hršak - Stevo: Mi smo mogli. Ispunili smo sva tri neophodna uvjeta. Svaki od nas pobio je preko 500 okupatora. Svaki od nas odveo je od okupatorskih slugu preko 100 krava. Svaki od nas silovao je **preko 50 žena i kćeri okupatorskih simpatizera. U jednoj sezoni!**

Josip Boljkovac, T(ajni) P(olitički) K(omitet): **Uvijek smo im pružili alternativu. Kočevski Rog ili Crngrob. Pošteno. Molim, po izboru.**

Stjepan Hršak – Stevo: **Druže Stari. Evo prave domaće. On će – Šljivovica? Prava domaća šljiva.**

Miroslav Kutle, Udruga D(vjesto) H(hrvatskih) O(bitelji): Samo da nas ne primijete.

Stjepan Hršak – Stevo: Zgrabi Stari bocu. Odbije grljak i nategne. Dobro nategne. Zastade i – **oštro me pogleda.**

Josip Boljkovac, TPK: **Uvijek smo im pružili alternativu. Kočevski Rog ili Crngrob. Pošteno. Molim, po izboru.**

Stjepan Hršak – Stevo: Gleda Stari mene, **gledam ja Staroga. Što mu je? Što me tako preko oka matri? Mogao bi ti Stevo i na ratni sud. Zašto Druže Maršale? Nije ovo šljiva. Ovo Stevo ...**

Ibrahim: Je li to bila ona rakija?

Stjepan Mesić, bivši PRH: Koja to drugovi "ona" rakija?

Stjepan Hršak – Stevo: ... smrdi po govnama. Nije govna Druže Maršale. Sačuvaj nas dragi Druže Staljine. Nego, nosila ju u gaćama ženska Druže Maršale, dok je prolazila kroz četničke straže Druže Maršale. Dobro se Vi razumijete u ženske Druže Tito. Poznajem ih, dobro ih poznajem Stevo. Mnoge su prošle kroz moje – noge. Nasmije se Drug Maršal i nagne još jednom. Dobro nategne. Nije mu smetao njen miris. Iskusan čovjek, a i dobro može.

Ibrahim: Bila je Stevo ipak govna.

Stjepan Hršak – Stevo: Bila je.

Ivo Josipović, predsjednik R: Kakva drugovi govna? Što Vi to pričate? Ustaše su, po prijedlogu novog Ustavnog zakona, naši prijatelji, ali se svejedno pred njima ne smijemo tako neslano šaliti.

Josip Boljkovac, TPK: Uvijek smo im pružili alternativu. Kočevski Rog ili Crngrob. Pošteno. Molim, po izboru.

Stjepan Hršak – Stevo: Bila je.

Ibrahim: Mraz. Snijeg paducka. Spremamo se. Mi domobrani. Udarit ćemo žestoko po partizanima.

Antica Ustrajnić: Onda je tako bilo.

Stjepan Hršak – Stevo: Udarali se. Prežestoko. Čim sam otišao od tebe ...

Ibrahim: Odjednom. Iz mraka. Nešto crno mi se primiće. Ječi. Malo ječi, malo mrm-lja. S jednim užarenim okom. Pucat ću.

Stjepan Hršak – Stevo: Ne pucaj brate Ibro. Ja sam. Stevo. Oglasih mu se.

Ibrahim: Kud u ovo gluho doba? Zamalo poginu.

Stjepan Hršak – Stevo: Pomaži. Odmah. Šaljemo delegaciju Drugu Maršalu. Nemamo mu što poslati za uzdarje. Voli rakiju, a nemamo ju od čega ispeći. Kazah mu.

Ibrahim: Dadoh mu što nađoh. Navraćali do nas njemački časnici. Ožderavali se, pa povraćali. Nisu uspijevali provariti ni ono što bi im u želudac otišlo, nego su gotovo neprerađeno izbacivali na stranu – u ćenifu. Skupi Stevo toga materijala. Odnese i ispeče rakiju – za Maršala.

Stjepan Hršak – Stevo: Bila je dobra, iako je malo zaudarala na ...

Ibrahim: ... govna. Nu, što smeta. Za Maršala je. Taj ionako nikad nije odveć birao. Što se nađe pri ruci. Ili pri nozi.

* * *

Stjepan Hršak – Stevo: Čini mi se da je netko i danas donio šljivovice.

Tajnica Jovanka: Nije šljiva, nego me šef sinoć vodio na grah-salatu. Hvala šefe.

Ivo Josipović, predsjednik R: Tamo daleko, daleko od mora ...

* * *

Gen Kameni: Morao bih ...

Antica Ustrajnić: Ništa, ništa! Pozdravi urednika. Navrati. Na čaj. Romanijski, od čubre.

Gen Kameni: Hoću. Spremni.

Antica Ustrajnić: Spremni!

CRNA SUDBINA CRVENIH SULUĐAKA

Ante Oršanić, "Hrvatska smotra", Zagreb, br. 12, 1941.

Teror odozdo je jedan način ilegalne borbe protiv postojećeg poredka, ili postojeće vlasti s ciljem, da se slomi ili postojeća država, ili postojeća vlast, ili pak, ako se ne može slomiti, da se rušenjem pojedinih javnih zgrada, zatim atentata upozore ostale vlasti, prijatelji ili sumišljenici, da i u postojećem poredku izvan neposrednog dosega njihove vlasti postoje istomišljenici, koji bi željeli doći na vlast, a koji se redovito upotrebljava i primjenjuje onda kada **postojeći poredak izvjesnoj stranci, ili skupini ljudi onemogućuje sve mogućnosti legalne borbe**. To jest, onda kada neraspoloženje ili nezadovoljstvo te iste skupine ljudi, ili stranke prevrši svaku mjeru, a iskazi nezadovoljstva se ne mogu izraziti na nikoji legalan način pribjegava se — ilegalnom. I to prvo buntovništvom, t. j. ilegalnom borbom preko demonstracija, zatim pisane riječi t. j. ilegalnim letacima, brošurama i sličnim spisima, a zatim, kada za postignuće cilja nisu dovoljni niti takvi ilegalni načini borbe pribjegava se — **revolucionarstvu, što je istovjetno s terorom odozdo**. Pale se zgrade, preko paklenih mašina ruše se tvorničke, željezničke i slične veleobrtne postrojbe, da se na koncu završi čitava borba s atentatima na istaknute ličnosti vlasti protiv koje se bori.

Zbog toga u prijašnja vremena, a osobito u najnovije doba u krajnjim svojim postupcima i otporima prema postojećoj vlasti, državi ili poredku terorom odozdo redovito se služe revolucionari, i svi buntovnici. Tako na pr. prije prošlog svjetskog rata komunisti i anarhisti u Europi služili su se terorom odozdo, da bi došli na vlast, a na pr. poslije prošlog svjetskog rata, a uoči ovog novog **fašisti i nacisti** također su sa terorom odozdo preuzeli vlast. Pa i sami Ustase svojom revolucionar-

nom borbom, što je isto, što i terorom odozdo, sa svojim najterorističnijim djelom ubijstvom bivšega Aleksandra Karađorđa obznani su cijelom svijetu, da ima Hrvata, koji ne žele Jugoslaviju, a kasnije opet istim metodama obznaniše, da ima Hrvata, koji su srušili staru državu Jugoslaviju i uspostavili novu svoju vlastitu Nezavisnu Državu Hrvatsku.

Prema tome teror odozdo je revolucionarna borba s ciljem, da se sruši postojeći poredak ili vlast, ili ako se ne može srušiti sa svojim vlastitim snagama, da se onda preko terorističkih čina odozdo izazove neki drugi istomišljenik jači ili moćniji, da ih on sruši.

Na taj način kako je teror odozdo borba to i taj teror ima kao i svaka druga ozbiljna borba svoja pravila borbe, - **tako reći svoju taktiku i strategiju**. To više, što je u odnosu prema ostalim borbama teror odozdo skopčan prvo sa sudjelovanjem veoma malenog broja boraca, a zatim što je najvažnije, što je teror odozdo skopčan s najtežim i najvećim opasnostima. Zbog svega toga svi vođe revolucije i svi revolucionarni teoretičari i praktičari, kako oni s lijeva, a još više oni s desna, kojima je bio cilj, da sa što manje žrtava izvedu što više štete po postojeći opstanak izradili su u tančine čitavi plan kako se, a osobito kada i u kakvim časovima treba upotrebljavati i izvoditi teror odozdo.

I po tome planu zapravo u nauci po teroru odozdo usvojenom od svih produbljenih teoretičara i iskušanih revolucionara na neposrednom terorističkom radu teror odozdo ima svoja osnovna načela borbe. Tako na pr. takozvani masovni teror, teror masa ili još bolje ulične demonstracije, zatim sabotaže, štrajkovi, pa onda kao vrhunac svega terorističkog rada odozdo — **opća pučka ili narodna buna** ima po toj nauci i po tome planu svoje — vrijeme. I po ocjeni svih vođa

terora odozdo i revolucija kojima je cilj veliki uspjeh sa što manje žrtava, a ne suludo i mahnito bezobzirno gonjenje masa u smrt, ustanak i uopće svaki vid masovnog terora odozdo može imati korisnog uspjeha samo u slučajevima velikih međunarodnih sukoba, trzavica, velikih razmjera. I to je opće pravilo za podizanje ustanaka, buna, pučeva iskušano kroz stotine godina revolucionarne borbe terorista odozdo s legalnim i postojećim vlastima, državama i poredcima. A to je redovito u slučajevima, kada je postojeća vlast samo na papiru, a cio narod protiv zajedno s vojskom ili redarstvom, ili pak, kada izvjesnu terorističku skupinu i bez naroda protiv postojeće vlasti makar i s narodom — **pomaže neka vanjska velika vlast.**

U svakom drugom slučaju, dakle, u slučaju pomanjkanja ikakve pomoći sa strane, ako u izvjesnoj državi postoji vlast s vojskom i policijom oslonjena na narod svaki masovni **teroristički čin odozdo osuđen je na propast, odnosno svršava se uvijek tako, da ilegalna revolucionarna strana postaje sve slabija i slabija, a legalna sve jača i jača.**

Isti je takav slučaj i s t. zv. pojedinačnim terorom odozdo, to jest takvim vidom buntovničke borbe, koji se sastoji u tome, da se s pojedincima, ili s manjim skupinama ljudi vrše atentati na ugledne ličnosti postojećeg poredka, zatim s paklenim strojevima, ili sličnim eksplozivnim i rusilačkim metodama ruše veleobratna postrojenja, javne zgrade, željezničke pruge ili mostovi. To jest i u tim pojedinačnim terorističkim činima odozdo isto onako kao i u masovnim (skupnim) vrijede ista pravila i ista načela. I po tim načelima i pravilima iskuanim od strane vođa terorista odozdo pojedinačni teror odozdo provodi se korisno samo u slučajevima, ako se po tim i takvim terorističkim djelima može ili **oduševiti narod za izvjesnu revolucionarnu skupinu u tolikoj mjeri, da ona bude podobna u zajednici s teroristima odo-**

CRNA SUDBINA CRVENIH SULUDJAKA

Teror odozdo je jedan način ilegalne borbe protiv postojećeg poredka, ili postojeće vlasti s ciljem, da se slomi ili postojeća država, ili postojeća vlast, ili pak, ako se ne može slomiti, da se rušenjem pojedinih javnih zgrada, zatim atentata upozore ostale vlasti, prijatelji ili sumišljenici, da i u postojećem poredku izvan neposrednog dosega njihove vlasti postoje istomišljenici, koji bi željeli doći na vlast, a koji se redovito upotrebljava i primjenjuje onda kada postojeći poredak izvjesnoj stranci, ili skupini ljudi onemogućuje sve mogućnosti legalne borbe. To jest, onda kada nerazpoloženje ili nezadovoljstvo te iste skupine ljudi, ili stranke prevrši svaku mjeru, a iskazi nezadovoljstva se ne mogu izraziti na nikoji legalan način pribjegava se — ilegalnom. I to prvo buntovništvom, t. j. ilegalnom borbom preko demonstracija, zatim pisane riječi t. j. ilegalnim letacima, brošurama i sličnim spisima, a zatim, kada za postignuće cilja nisu dovoljni niti takvi ilegalni načini borbe pribjegava se — revolucionarstvu, što je istovjetno s terorom odozdo. Pale se zgrade, preko paklenih mašina ruše se tvorničke, željezničke i slične veleobratne postrojbe, da se na koncu završi čitava borba s atentatima na istaknute ličnosti vlasti protiv koje se bori.

Zbog toga u prijašnja vremena, a osobito u najnovije doba u

zdo slomiti vlast protiv koje su upereni teroristički čini, ili ako ne sam narod, a ono makar koju stranu veliku vlast, koja će neposrednim pomaganjem terorista odozdo sama slomiti istu takvu vlast.

U svakom drugom slučaju t. j. u

slučaju da narod te čine osuđuje, a izvana teroristička skupina nema izravne pomoći neke velike vlasti, pojedinačni teroristički čini odozdo t. j. atentati na uvažene političke ličnosti, zatim rušenje veleobratnih postrojstava, javnih građevina, željezničkih pruga i mostova nemaju nikakvog stvarnog i korisnog učinka, jer ona materijalna šteta, koja se tim činima učinila u odnosu prema moralnoj i materijalnoj šteti, i tako reći krvnoj (osude na smrt), koja se učinja teroristima odozdo, s općom osudom naroda, a bez izravne pomoći istomišljeničkih velikih - vlasti, više je nego neznatna. I dok se u takvoj mirnoj sređenoj državi brzo popravljaju učinjena materijalna šteta, teroristi odozdo u nemogućnosti, da ikuda pobjegnu i da ih itko štiti kako vani tako i unutra — krvavo stradavaju. Osuđeni od naroda, isto onako kao i od vlasti, lije konačno dolijaju. Glave se danomice sve više i više gube, kako one više krive tako isto i one manje krive. Doduše pojedinačni teroristički čini odozdo nižu se i mogu se nizati i nakon toga, no prema **učinjenoj materijalnoj šteti u postojećoj državi glave, koje u takvim niže vlast, da bi zaštitila narodna dobra, i sam narod po teroriste je kud i kamo veća šteta.** Ostajući bez ičije pomoći u takvim prilikama terorista odozdo nužno mora biti i redovito biva sve manje i manje fanatiziran, otpor sve slabiji i slabiji, teroristička akcija odozdo sve blaža i rjeđa, dok konačno i potpuno ne isčezne.

Zbog svega toga i vođe terora odozdo, a napose komunistički teoretičari uočavajući sve ove momente stradanja terorista odozdo, nikada ne

"Hrvatska smotra", Zagreb, br. 12, 1941.

preporučuju u takvim prilikama pojedine terorističke čine, odozdo, jednostavno zato, što **izvoditi teroristička djela u takvim prilikama znači mahnito i suludo, te bezobzirno i bezrazložno i uopće beskorisno** guranje pojedinaca u smrt, u muke i patnje, a da isti išta korisno niti izvode, niti naprave.

Zbog toga ukoliko se takvi čini i provode u nepovoljnim prilikama, a to je redovito onda, kada ih narod, vojska i redarstvo ne pomaže iznutra, a nikoja velika vlast izvana, onda su to redovito čini fanatičnih, pomahnitalih, nepromišljenih i neiskusnih očajnika, bedaka i suludaka, koji se bave poslovima, u koje se uopće ne razumiju i koje uopće ne shvaćaju.

I zaista izvoditi teroristički čin samo zato, da se izvede, to je isto onakav čin kao i nikakav. Ako teroristički čini odozdo imaju samo materijalnih učinaka odnosno samo materijalne štete po pojedinu državu, ili narod, a nikakovih moralnih učinaka, t. j. ako oni inaju samo takav učinak, da nakon toga učinka nemaju nikakvih izgleda na uspjeh, oduševljenje naroda, ili pak pomoći koje strane velike vlasti, da se preko terorističkih čina dođe na vlast, onda su ti čini, samo djela očaja, suludosti i mahnitosti. Ta država i narod štetu brzo popravi, ali ako i nakon toga teroristi nastavljaju, i nastave s individualnim terorom odozdo očajnički, suludo i mahnito, tko takvima pomahnitalim i očajnim suludacima može tako brzo vratiti glavu kao što je brzo gube i mogu gubiti?! Nitko! One se, ako se s terorom odozdo nastavi, sve više i više gube, dok se sve, koje čine izvode, ne pogube, a one, koje žele i priželjkiju daljnje čine, jednostavno iz straha ne izgube.

U nutarnjo-političkim prilikama jedne države, u kojima je uprava, vojska i redarstvo tek u izgradnji, a ne u slomu kao za bivše Jugoslavije, a protiv koje teroristi odozdo nemaju nikakve postojeće velike vlasti, koja bi ih izravno poduprla kao što su danas konkretno Mađarska, Bugarska, pa i Nezavisna Država Hrvatska, **sudbina svih crvenih, pa i ostalih bjesomučnika i suludaka terorista odozdo neminovno mora biti samo -- crna.** Vlast u zaštiti svoje države, svoga naroda, i svoje imovine u svim takvim slučajevima za oko odgovara okom, za glavu odgovara glavom. Čak što više u pomahnitalim i suludim podhvatima za jedan most, željezničku prugu, poštu, ili bilo što tome slično, postojeća vlast odgovara i — sa deset glava.

Međutim iako je to sve take jasno; iako je sa strane svakog razbora jasno kako, u koje vrijeme, te u kakvim prilikama se smiju, i mogu obavljati pojedinačni teroristički čini kod nas u Hrvatskoj, prije mjesec dva obavljen je od strane hrvatskih crvendaća **jedan teroristički čin, onda kasnije opet jedan, onda sada konačno prije mjesec dana opet jedan.** Jedni su uhvaćeni i - ubijeni, drugi su pobjegli (Kavka i drugovi!). Ali kuda u današnje vrijeme svi ovi crveni suludaci mogu pobjeći? Staljin je daleko. Još malo, pa ne će imati niti on kuda bježati. Dakle i ti, koji pobjegoše pobjegli su u Hrvatsku, i tu će kada tada biti uhvaćeni i opet - ubijeni. **Crveni suludaci u prilikama u kakvima obavljate svoj suludački posao vaša sudbina može biti samo crna.** Zbog toga ne lupajte glavom u zid.

Po općim uputama i načelima, po pravilima za izvođenje terora odozdo masovnim i skupnim terorističkim djelima ne možete uspjeti, jer je protiv vas cio hrvatski narod. I kada taj hrvatski narod **nije mogla komunizirati sva bivša beogradska čaršija**, svi židovi i slobodni zidari u bivšoj Jugoslaviji, zatim ona Rusija od prije rata, a ne ova sada koja propada, i koja u svojem vlastitom očaju i slomu pozivlje vas komuniste Hrvate po porijeklu na ovakve **očajničke čine i suludo gubljenje glave**, ne možete uspjeti niti vi s ovo nekoliko budalastih i nepromišljenih bombica i praskalica i revolverića.

Pa i što se tiče pojedinačnih terorističkih djela odozdo isti je slučaj. Po općim uputama, načeli-

ma i pravilima za izvođenje terora odozdo, po uputama razbora i korisnog učinka preko **takvih pojedinačnih terorističkih djela možete uspjeti još manje, jer je protiv takvih suludih i mahnitih, nerazboritih i nebuntovničkih čina unutra, i u državi i narod, i oružništvo, i redarstvo, a osobito Ustaše, a izvana sile osovine, osobito Njemačka.** Po općim uputama i načelima za provođenje terorističke akcije odozdo bez naroda u državi, a bez velikih vlasti izvan države, ako teroristi odozdo u Hrvatskoj nastave mahnitati i ludovati **njihova sudbina može biti samo crna.**

U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj ustaška vlast je i previše čvrsta, a da bi je mogle pokolebati bombice i revolverčići, koji su vam zaostali od propasti bivše Jugoslavije, a izvana baš u današnjim časovima pomoć vaše majčice Rusije toliko je slaba, da nije u stanju više pomoći niti sebe, a nekmoli vas, par suludih očajnika u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Terorizam odozdo je fanatična aktivnost, koju ako ne vodi razbor, i za koju ne pogoduju prilike jednaka je mahnitosti, očaju, ludilu i - vlastitom samoubijstvu. Po općim načelima i uputama crvenih vođa terorizma odozdo svi razumni razlozi, sve upute, sve prilike i sav razbor upućuje, da terorističkim djelima u Hrvatskoj po korisnom učinku nije ni čas, ni vrijeme, a još manje prilike. Pa ipak uza sve to, što su protiv crvenih suludaka u Hrvatskoj i narod, i vlast, i prilike, i ustaše, i susjedi, oni suludo nastavljaju. Bez imalo razbora oni i nadalje mahnitaju. Ta barem kada već u Hrvatskoj osim židova i Srba nemaju nikoga više, da im barem ta majčica Rusija, ili Engleska može pomoći. Ali Rusija im je već pala preduboko, a Engleska je od izravne pomoći opet previše daleko, da bi bilo od jedne, bilo od druge strane mogli gojiti bilo ikakve nade, da će uspjeti. Pa zašto onda ipak tako neznatan i malen broj **crvenih suludaka** u Hrvatskoj ima još uvijek ta-

ko malo pameti, pa pokušava terorizirati sve u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, i sve izvan ove države.

Sa stajališta općih načela terorizma odozdo, sa stajališta razbora, promišljenosti i iskustva sve ovo što crveni teroristi odozdo rade po Hrvatskoj, to je sve suludo, to je sve nepromišljeno, i to se na koncu konca sve obavlja tako kao, da im je svima cilj, samo — da uludo gube glave.

Po svima uputama vođa terora odozdo svi ti teroristi odozdo po svojim činima prelaze granice razuma, granice promisljene borbe, i granice stogodišnjeg europskog iskustva o provođenju terora odozdo. Oni su svi odreda suludi. Suludi, **jer kao Hrvati u najveća vremena po Hrvate rade izravno protiv probitaka Hrvata; suludi, jer po svim tim činima u novoj Europi ne mogu naći ničije potpore, a prema tome i nikakva uspjeha; suludi, jer za sve te čine nailaze na osudu cjelokupnog hrvatskog naroda; suludi, jer ispod čvrste ruke zakonite uprave oružništva, redarstva i na koncu ustaša ne mogu ni na koji način izbjeći kazni; suludi, jer ne nailazeći na ikakvu potporu niti izvan države, niti ixnutra ludo gube glave, te na koncu suludi, jer ih u toj suludačkoj akciji čeka samo smrt. Samo konac i konopac.**

Crveni suludaci, vaši čini su suludi, ali pamet vam je zdrava. Ne lupajte glavom o zid. Još imate vremena. Nezavisna Država Hrvatska **dovoljno je dugačka i široka, da svakom Hrvatu osigura život dostojan čovjeka ako**

je vrijedan života, ali i smrti, ako je zaslužio smrt. Crveni suludaci, ako nastavite suludo ono što ste započeli u današnjim hrvatskim i europskim prilikama vaša sudbina može biti samo crna. Crna ko najcrnija noć, jer obavljate čine nepromišljene, ružne gadne i sulude ko najgorji dan.

ŠTO GOD NIJE POSEBNO DOZVOLJENO - ZABRANJENO JE!

Načela i poimanje prava i pravnog poredka u Sovjetskom Savezu

“Nova Hrvatska”, Zagreb, 6. listopada 1943.

U četvrt stoljeća boljševičke vladavine u Rusiji mogao se je sav kulturni i obrazovani svijet uvjeriti o nezdravosti komunističkih ideja i nemogućeg komunističkog sustava uobće, te o strahotama koje stvara provođenje tih zasada u život. Na ovom mjestu osvrnut ćemo se posebno na pitanje pravosuđa u Sovjetskom Savezu i uobće na stanovište koje boljševizam zauzima prema pravu kao takovom, budući da je pravni sustav sigurno jedna od bitnih značajki svakog društvenog uređenja, koje ipak mora imati kakve takve pravne temelje pa je prema tome baš to pitanje i jedan jaki kriterij na osnovu kojeg se može stvoriti zaključak o vrijednosti odnosno nevrijednosti pojedinog društvenog sustava. Gradivo za ovaj članak uzimljemo iz izjava i svjedočanstava pojedinih pravnika, činovnika i sudaca koji su svojedobno djelovali u pojedinim krajevima bivšeg Sovjetskog Saveza, a koji su, kad su nje-mačke čete osvojile te krajeve, svojim iskazima dali iscrpne podatke, koji mogu poslužiti za prosuđivanje sustava pravosuđa u Sovjetskom Savezu.

Bez najprimitivnijih načela svakog prava

Boljševičko pravosuđe može se razumjeti samo onda, ako uzmemo u obzir da u sovjetsko-ruskom pravu ne postoji najprimitivnije načelo novodobnog pravnog osjećaja — jednako pravo za sve. Sa marksističke se strane ukazuje na to, da je Lenjinovo najveće djelo bilo, što je iz marksizma uklonjen posljednji ostatak

Hegelijanskog idealizma. Time je nestala i predočba o pravu kao nečem samostalnom i neovisnom o pojedinim političkim gledištima.

Sovjetsko-rusko pravno shvaćanje temelji se na stanovištu čistog utilitarizma. Po tom je shvaćanju i pravosuđe samo jedno od sredstava u službi komunističke revolucije. To se pokazuje jasno u uvodnom paragrafu kazneno-pravnog reda pučkog komesarijata za pravosuđe od godine 1919. gdje se kaže:

”1. Pravo je sistem društvenih odnosa, koji odgovara probitcima vladajućih klasa, a zaštićen je od njihove organizirane sile.

2. Kazneno pravo ima za sadržaj pravne norme i druge pravne mjere, kojima se sustav društvenih odnosa dotičnih klasnih slojeva zaštićuje protiv povreda (zločina) potlačivanjem (kaznom).

3. Sovjetsko kazneno pravo ima zadaću da potlačivanjem zaštićuje onaj sistem društvenih odnosa, koji odgovara probitcima radničke klase, koja se je za vrijeme periode diktature proletarijata u prelazno doba ka komunizmu organizirala kao vladajuća klasa”.

Stotine tisuća ljudi osuđeno bez ikakve krivice!

Prikazali smo neke glavne značajke sovjetskog zakonodavstva i pravnog poredka. Međutim kad je Staljin g. 1936. objavio svoj uovi ustav, onda je iztaknuo kao njegovu glavnu značajku nastojanje za postizavanjem nezavisnih sudova, koji bi bili podređeni jedino zakonu. Međutim, iz iskaza pravника Menjšakina iz grada Smolenska, koji ćemo ovdje iznieti moći će se svatko uvjeriti, da je ta nezavisnost bila

isto takva fikcija kao i sve druge slobode i zadržana prava demokratskog i slobodnog Staljinovog ustava. U stvari bili su sudovi u svim svojim odnosima podređeni komunističkoj stranačkoj organizaciji, bili su jedan njen zavisni organ kao i sve druge grane uprave i gospodarstva u Sovjetskoj Uniji.

Jedan uvjerljivi dokaz su i t. zv. "vojne".

To su bili posebni veliki procesi, koji su se vodili na poseban način svojstven sovjetskom pravnom shvaćanju, kakvih valjda nije bilo ni u jednoj drugoj državi na svijetu. Eto, o čem se radi.

Dosta je bilo da se negdje dogodila neka pogreška ili neuspjeh na bilo kojem području gospodarstva u Sovjetskoj Uniji i odmah su "nezavisni" sovjetski sudci započeli "vojnu" pravi vojnički pohod, t. j. takav postupak, po kojem su stotine i hiljade radnika, namještenika i seljaka bili odpremljeni u zatvore i koncentracijske logore, a da im je jedina krivnja bila to, što su radili u poduzeću, oblasti ili kolhozu, koji nije izpunio predviđeni plan. Ako na primjer kolhoz nije uspio po uputama Moskve i po predviđenom planu odpremiti određenu količinu živežnih namirnica u određeni grad i to kao na pr. g. 1936., jer je te godine bila jedna izvanredno slaba žetva, bile su odpremane tisuće seljaka i namještenika u zatvore i logore. Ovakvi slučajevi, koji su u ostalom u Sovjetskoj Uniji bili vrlo česti, nam ujedno govore, kakvo su stanovište Sovjeti zauzeli prema pitanju krivnje, što ćemo uostalom obširnije obraditi kad ćemo se osvrnuti na sovjetsko kazneno zakonodavstvo.

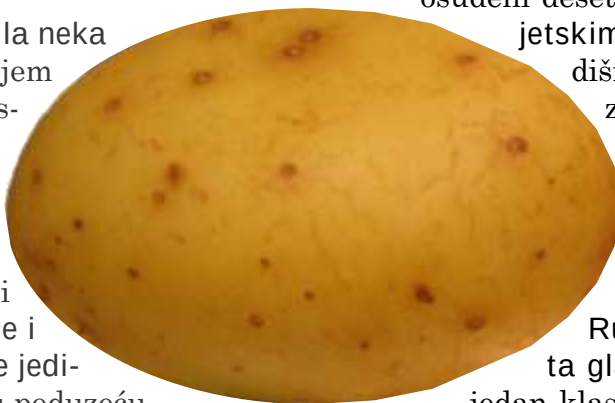
Progoni "kulaka"

Ne manje značajni za sovjetsko pravosuđe bili su i brojni procesi god. 1930. protiv seljaka, koji su se protivili da idu u kolhoze. Njima su na vratove bile obješene etikete s nadpisom "Kulak". Imovina im je bila nasilno oduzeta, a oni su bili odvedeni u pustinjačke predjele srednje Azije. Svi sovjetski sudovi bili su kroz čitav travanj i svibanj godine 1930. zaokupljeni samo postupcima protiv takovih seljaka, koji su se

odupirali Staljinovom nalogu za potpunu kolektivizaciju i likvidaciju kulaka kao klase.

10 godina tamnice za 1 krumpir!

Još drastičniju značajku pravnog poredka u Sovjetskoj Uniji nalazimo u godinama 1932.-34. Sedmog kolovoza 1932. bilo je proglašeno socijalističko vlasništvo za sveto i nepovredivo dobro. Krađa izvršena na takvom dobru kažnjavala se je strijeljanjem ili u najmanju ruku, ako su priležale olakotne okolnosti, sa 10 godina tamnice. Od časa kad je proglašen taj zakon, bili su osuđeni deseci tisuća ljudi po sovjetskim sudovima na 10 godišnju tamnicu na pr. zbog ovakvih prekršaja: ako je netko izkopao samo jedan krumpir iz zemlje (dok je baš godine 1932. u Sovjetskoj Rusiji vladala strahovita glad) ili ako je otrgnuo jedan klas ili uzeo dva, tri čav-

Pa što se je napravilo s tim ljudima?

Njih se izkoristilo za gradnju Staljinovog kanala između Istočnog i Belog mora. Tamo su oni koji su zbog olakotnih okolnosti bili "pomilovani" od sovjetskih sudova umirali u masama uslijed glada, hladnoće ili rada, koji je prelazio njihove snage. Nije dakle čudo što se je reklo, da je taj kanal izgrađen na kostima ruskog naroda.

Sudci bez ikakvih kvalifikacija

Jedna karakteristika sovjetske pravne prakse je činjenica, da se od sudca ne traži nikakva pravna prednaobrazba u europskom smislu. Da bi pojedinac stekao kvalifikaciju za sudca više se traži od njega višegodišnji rad u stranci i stranačkoj organizaciji. Zanimljivo je što o tome kaže kievski odvjetnik Majkovski u svom izkazu:

"Tokom 17 godina moje djelatnosti kod suda nisam ja našao ni jednog jedinog sudca, — kaže

on, — koji bi imao kakvu višu pravnu ili uobće kakvu višu naobrazbu. Godine 1929. bili su konačno zatvoreni pravni fakulteti, jer se je smatralo da je taj ostatak starih režima nepotreban”.

Uzelo se je da je za sudca dosta ako on potiče od jedne radničke ili seljačke obitelji i ako kod njega postoji revolucionarna svijest. Godine 1933. bile su otvorene posebne pravničke škole sa šestmesečnim i dvogodišnjim tečajevima. Kod izbora učenika gledalo se na njihovo socijalno podrijetlo, a nipošto na njihovu naobrazbu ili uobće na njihov kulturni niveau. Dakako da su te škole stvarale podpuno nespremljene sudce.

Nije potrebno posebno isticati da je u Sovjetskom Savezu ustanova samostalne i slobodne obrane podpuno nepoznata. Ovdje ćemo iznieti samo jedan primjer na to:

Na mjesto branitelja uveli su sovjeti kolegijum branitelja, koji je od mjestnog sovjeta potvrđen, a koja je ustanova u izkazima pojedinih pravника iz osvojenih područja upravo drastično očitan. To nam je jasno kad znamo kako smo to već nekoliko puta iztakli, da sovjetsko poimanje prava ne govori o pravu već o izpunjenju zadatka klasne borbe i političke vlasti. U ovakvom okviru je dakako ustanova obrane podpuno bezsmislena, pa nije dakle čudo ako se u sovjetskom pravosuđu postupa sa braniteljem samo kao sa formalnim savjetnikom optuženog. Kako su branitelji postali samo jednim oružjem boljševičkih vlastodržaca, vidi se među ostalim i u zaključku kojega je godine 1930. donio kievski kolegijum branitelja i po kojem se kulacima i trgovcima iz vremena NEP-a kao nepoćudnim osobama ne smije dati nikakva obrana. To je valjda jednako pravo za sve Staljinovog slobodnog ustava!

Odgovornost za slučaj

A sada jo nešto o pojedinim najvažnijim sovjetskim zakonima iz kojih se najbolje vidi upravo absurdno poimanje prava u Sovjetskom savezu. U godini 1922. i 1923. izdala je sovjetska vlada čitav niz t. zv. kodeksa među kojima i kazneni zakon od 1. lipnja 1923. i građansko-pravni zakon od 1. siječnja 1923.

Kao kriterij za kaznenu odgovornost nije u tom novo uvedenom kaznenom zakonu označena krivnja već socijalna opasnost, to jest takvo djelovanje prekršitelja, koje se pod danim uvjetima mjesta i vremena očituje socijalno opasnim. Kao prekršaj vriedi svaki aktivni ili pasivni čin koji sam po sebi izgleda da je opasan po temelje sovjetske države i revolucionarnog pravnog poredka. Tako kaže §. 6. tog sovjetskog kaznenog kodeksa. Još zanimljiviji je §. 10. istog kodeksa koji kaže da se prije spomenuti paragraf imade primieniti prema važnosti prekršaja i u sličnim slučajevima.

U ova dva paragrafa izražena su dva načela koja se nesumnjivo protive temeljnim zasadama svakog suvremenog prava. Dok je u svim kulturnim državama svijeta kazneno pravna odgovornost osnovana na krivnji, a moderna pravna znanost ide čak tako daleko da za krivnju traži još mnoge daljnje preduvjete, dotle, kako vidimo, sovjetski kazneni zakon predviđa kaznenu odgovornost bez ikakve krivnje, to jest odgovornost na osnovu kazaliteta gdje pojedinac u

stvari odgovara i za slučaj. Uostalom ovo stanje sovjetskog kaznenog zakonodavstva smo već osvietlili kad smo govorili o t. zv. "vojnama" to jest postupcima u kojima su hiljade ljudi odgovarali samo zato što su slučajno bili namješteni u stanovitom poduzeću.

Međutim u ovom istom zakonu i to u spomenutom §. 10. prekršeno je još jedno načelo svakog modernog i u kulturnim zemljama usvojenog pravnog poimanja. Taj naime paragraf ovlašćuje ili čak nalaže sudcu da primieni zakon i u sličnim slučajevima, čime je prekršeno jedno od temeljnih načela svakog prava, to jest *nullum crimen sine lege*. Time je dakako sovjetskom pravosuđu stvorena mogućnost da povede i tamo kazneni postupak gdje uopće nema nikakvog po zakonu zabranjenog djelanja. To je uostalom potpuno u skladu sa sovjetskim pravnim poimanjem po kojem pravosuđe ima služiti samo ciljevima klasne borbe.

Sve što nije posebno dozvoljeno – zabranjeno je!

Građansko pravni zakon od 1. siječnja 1923. ide za tim da se pojedinim građanima priznaju pojedina privatna prava, ali to samo u svrhu razvoja proizvodne snage zemlje, kako se doslovce kaže u tom zakonu. Time je rečeno da građanska pravna sposobnost nije nešto što je pojedinom individuumu prirođeno i samo po sebi ra-

zumljivo, već da je pravna sposobnost dozvoljena samo za jednu određenu svrhu.

Logično je dakle da je sovjetski pravni komesar Stučka u jednom svom članku o temeljima sovjetskog privatnog prava iztaknuo, da je **sve što nije naročito dozvoljeno, zabranjeno.**

Time je bilo omogućeno sovjetskim sudovima da privatna prava određuju prema okolnostima i prema svojoj revolucionarnoj svijesti. Osim toga ovlastio je zakonodavac sudca i državnog činovnika da se u svakom slučaju kad se radi prema njegovom mišljenju o probitcima radnog naroda, u svakoj fazi procesa, stavi ili na stranu optuženog ili tužitelja. Mislim da ovo što smo spomenuli najbolje ocrtava kakovo stanovište zauzima sovjetsko pravosuđe prema temeljnim pravnim načelima jednakog prava za sve i prema zahtjevu pravne sigurnosti.

Konacno moramo spomenuti da su osnovna prava pojedinca na privatno vlasništvo, na ugovornu sposobnost kao i ženitbeno pravo bila podvrgnuta dalekosežna ograničenja, što je uostalom manje više poznato svakom, ko je bar donekle upućen u sovjetsko društveno uređenje. Za primjer spomenut ću samo da su ova ograničenja ostavila na imovinskom pravnom području pojedincu samo ona prava, koja su u okviru razvijanja državnog gospodarstva bila poželjna, kod čega si država, ne samo u svako doba pridržava razpolaganje o čitavoj imovini pojedinca već mu je i izričito zabranila da se kod bilo kak-

vog gospodarskog djelovanja posluži plaćenim radnim silama.

Važno je nadalje da je ukinuto svako nasljedno pravo testamentarno kao i zakonsko. Čitavo pokretno i nepokretno vlasništvo pokojnih prelazi u posjed države.

I na području ženitbenog prava došlo je do vrlo dalekosežnih ograničenja, koja su među ostalim dovela do poznate činjenice, da su se na pr. razstave braka mogle izricati po želji jednog od bračnih drugova, a da drugi o tome nije trebao biti ni obavijeten. Dakako da je ovakvo gledanje na bračno pravo dovelo do potpunog razaranja svakog obiteljskog života, što uostalom sovjete ne bi baš mnogo smetalo, međutim, ona su dovela i do osjetljivog smanjenja populacije, a to je sovjete ipak zabrinulo. tako da su u posljednje vrijeme oni to svoje bračno pravo, opet potpuno iz utilitarističkih razloga, podvrgli stano- vitim reformama.

Na koncu jo nekoliko citata koji karakteriziraju sovjetsko pravosuđe i uobće njihovo pravno shvaćanje. Kako pie u svom izkazu već spomenuti odvjetnik Majkovski, bio je u posljednje tri godine na čelu kievskog okružnog suda neki Voronov, koji je prije toga bio četiri godine predsjednik posebnog kolegija kievskih okružnih sudaca i 12 godina suradnik GPU-a. Bio je to surov čovjek, primitivan i potpuno nekulturan, koji je posebno zadovoljstvo nalazio u tome da pred optuženim pravi viceve izrugujući se zakonima koji su po njegovom mišljenju napisani samo za publiku.

U jednoj maloj sobi iz koje nije izlazio ni glasak, krojio je on pravdu. Optuženi koji su bili okrivljeni za prestupke koje nikad nisu počinili, pre- slušavali su se oštro i surovo. Jedino državni tuzitelj imao je mogućnost postavljati pitanje. Uloga branitelja bila je određena razpoloženjem sudca, a karakterizirana je najboije ova omiljena rečenica pravnog stručnjaka Voronova:

“Ja nisam”, — običavao je on reći, — “vaše zakone niti pročitao, a niti kanim to učiniti, jer ja nemam nipošto volje da si iztrošim hlače sjedeći i čitajući te zakone.”

U privatnim razgovorima izjavio je on branitelj- ma, da je prenosom sudskog postupka od GPU- a na sudove učinjena samo jedna koncesija pre- ma Europi.

Eto, što kaže u svom izkazu odvjetnik Majkov- ski:

“Nezavisnost sudova postoji samo na papiru. U mojoj praksi nije bilo ni jedne jedine ozbiljne razprave, gdje se o osudi i mjeri kazne ne bi prije razpravilo u jednoj tajnoj sjednici stra- načke organizacije. Zakon je postojao samo prividno. Sudski postupak se je vodio samo pre- ma razpoloženju i odredbama stranačkih orga- na, a posljedica toga bila je da je svagdje vlada- la potpuna bezpravnost.”

Da, potpuna bezpravnost, to je jedina bitna oz- naka sovjetskog pravosuđa i uobće sovjetskog shvaćanja prava i time možemo zaključiti ovaj naš prikaz.

BAZALO (44. nastavak)

Dr. Mile Budak, hrvatski književnik, političar i državnik

Ivan je bio po naravi veoma osjećajan, al njegov način mišljenja i prosuđivanja događaja nije dopuštao, da mnogo tuguje. Tako je bilo poslije smrti Vranjice Josipa Lukičina, koju je on veoma volio; tako je bilo i poslije smrti strica Jose, Nikolina oca, a i poslije odlaska nekih drugih Iznad Vode. Sve ih je on u mislima iskreno ožalio, al mu ne kanu ni za kojim ni jedna suza. Kad ču za Nikolinu smrt, kanuše mu dvije iz očiju kao da su se odronila dva kamena s pećine Svetoga Brda.

- Bože moj, Bože moj, čim je bije prije zaradije sve ovo?! - šanuo je iz dna duše i zanio se mislima u krajeve, u koje ih je jedva mogao sliediti. Bila su već popasna doba, kad je ta viest doprla u Ljuticu, k stanu Gužvinovića. Ivan se je odmah spremio i rekao tetki i tetku, da odlazi. Uzalud su ga ustavljali, da barem prenoći, pa da onda podrani.

- Unda ćeš moći s noge na nogu na koran k Vraniku - uvjeravala ga je tetka Vranjica, iako nije ni sama bila posve sigurna, da je to baš tako.

- Nemoj u noć, moj sinko, ka da ideš u krađu, man noći, a sutra podrani ka pravi čovik.

Jedva je pristao, da nešto odmah pojede, Vranjica mu je natrpala u torbu i kruha i sira i kuhanih jaja i slanine, a da nije ni vidio, pa se je iznenadio, kad ju je uprtio.

- Što si ti to meni natrpala u torbu? - upita tetku malko ljutito. - Ja nju nosim samo za trave i ni za što drugo.

- Ne bluni i ne sanataj, kad ti je Svemogući da tu mrvu mozga! - odgovori ona osorno.

Metnila sam ti komadić kruva i sir, da poideš, kad te putom svrne glad, da ne tribaš prositi.

- Još nikad nisam zaiska ni od koga ni kapi vode!

- odgovori on samosvjesno, al ne izazovno i preuzetno. - Svaki dan nosi i daje svoje, pa s tog ni ja nikad ništa ne nosim.

- Ne mudruj, man se urazumi! - odkreše tetka Vranjica. - I, ne šali se, kad dođeš kući, živi s unom svojom vinčanom kršćankom ka dragi Bog zapovida. Nemoj biti izvan svita, da se s tobom rugaju gori od tebe.

Nije ni slušao, a kamoli, da bi joj i odgovarao. Otišao je kao da ga vjetar nosi. Udario je prema Visuću, pa preko Udbine, jer je to najkraći put. Išao je u polusnu, u nekom pomračenju uma, te nije mogao razviti ni jedne jedine misli. Sve su samo nastajale i odmah nestajale kao uklete, a on je jurio luđačkom brzinom.

Nadao se je, da će putom moći pobliže doznati, kako se je dogodila ta nesreća u Vraniku, no nije se namjerio ni na koga, tko bi mogao bilo što o tom reći, Preko Udbine je prošao po noći, a od Udbine do Ploče nije sreo nikog. U Vranik je stigao prije zore, pa se je zaustavio u blizini najprve kuće, na koju je naišao, sklonio se iza neke živice i prilegao, da dočeka, dok se jave prvi glasovi iz kuća. Nije dugo čekao. Iz sela se je pojavio prvi neki ostariji muškarac. Išao je dosta žurnim koracima iz sela. Ivan je ustao i izišao pred njega, pozdrvio ga i upitao ga za kuću veljbabe Blaževića. Onaj ga oštro pogleda, nepovjerljivo se obazre i upita:

- Pitaš li ti za veljbabu il za njegova sina Martina?

- Kog Martina?! - priupita Ivan, jer nije znao, kako bi prikrio svoju zabunu i započeo došljaka ispitivati o onom, što ga jedino zanima.

- Ovog, što je ubio Kresinu.

Te riječi udariše Ivana po mozgu kao puščani hitac, obori glavu, da mu onaj ne vidi lica i očiju, pa reče nasilu krepko:

- Nisam zna, da ga Martin ubi!

- Martin, Martin i to na viru! - odgovori onaj. - Ljudi su vidili, kad mu je pokojni Nikola dobaci-je kesu dukata i reka mu, da prolazi, a Martin mu reka, da oće, sagnije se, uzeje dukate i u tom mu sasuje sindžirliju u glavu ka paščetu, Bože, poštuj sveti krst na njemu.

- A di su sad?! - pitao je Ivan skoro šaptom.

- Ko, di je?

- Mrtvac.

- Odagnali su i' na kljusinami, na samarim, u Sveti Rok k Ruci, tamo na razkrižju cesta, i juče zakopali brez škrinje i brez popa.

- Brez škrinje i brez popa?! - čudio se Ivan.

- Ovako j', kako ti ja velju!

- Esu svi zakopani u edan grob?

- Ne, ne, nisu. Moj je Joso iša tamo s konjim --

- Moji su i' konji nosili, a mali iša s blagom.

Ivan je poželio, da govori i s tim Josom, pa ga točno ispitao i tako doznao pojedinosti, a napose je znao sigurno, koji je Nikolin grob.

Nije htio ići u veljabinu kuću, jer bi mu bilo preteško, da se mora sresti s Martinom. Što bi mu mogao reći, a nešto bi mu ipak morao kazati.

Vratio se je na cestu i požurio prema Lovincu. Tu je kod stolara Pajcova Tiljka naručio mrtvačku škrinju. Pajcov ga je pogledao, kad je čuo, što želi, časak se zamislio i onda rekao:

- Evala ti ka pravom čoviku!

- Jer tako? - upita Ivan.

- Ti najbolje znaš, jer tako!

--- Kad ćeš poslati po škri-
nju?

- More li biti večeras?!

- More. I ne boj se, bit će
kao zvono čvrsta.

Na sastavim je zali raztopljenim voskom. I ni-
kom ni riči - reče i nestane.

Išao je cestom prema Svetom Roku. Sreo je nekoliko ljudi, no pretvarao se je, da nikog ni ne vidi ni ne prepoznaje. To mu je uspjelo, jer su slučajno bili sve ljudi tamo iz Lipača il i još izdaljega, a s posve protivne strane njegova sela, na desetak kilometara udaljenosti. A to je već dovoljno, da ga ne prepozna svaki čovjek i žena, jer se on nije mnogo pojavljivao među narodom. Prpića je kuće pod Cvitušom mi-moišao na taj način, da je okrenuo putom prema brdu, pa iza njiva redom obronkom prošao do mosta Cvituškog. Čim se je preko mosta popeo na prvu uzbrdicu, učini mu se, da vidi kod ruke, na razkrižju, više ljudi i žena, koji stoje i nešto gledaju. Bilo mu je posve jasno, da su stajali kraj hajdučkih grobova. S tog on okrene lijevo na njive za nekoliko stotina koračaja, pa preko oranica prema Žmelovači, nekako sredinom između ceste i Žmelovače. Kad je prešao cestu, koja vodi iz Gospića u Gračac, učini mu se, da se je previše približio kućama Japunčića pod Žmelovačom, pa navije bliže cesti prema Svetom Roku i na taj način izmakne svakom susretu.

Kod Ruke je stajalo dvadesetak što ljudi, što žena i djece, pa od njih nije mogao točno vidjeti, gdje su hajdučki grobovi, al je znao po opisu, kojeg mu je naveo onaj Josu u Vraniku. Ljudi su stajali baš oko

onog mjesta, koje je krilo zemne ostatke pokojnih buntovnika. Ivan se je prekrstio, skinuo kapu i molio se Bogu za pokoj njihovoj duši. Kod Rukavinskog je mosta izišao na cestu, jer inače ne bi lako mogao preći preko Obsenice. Tu se je i opet prekrstio, skinuo kapu i molio se za dušu pokojnog strica Tome, koji je stradao baš tu niže mosta.

Cestom je išao samo nekoliko stotina koračaja, pa je opet ostavio i skrenuo lijevo poljskim putem prema Svetoročkoj crkvi. Obišao je kuću lajtmara Despota, da ga ne bi tko iz nje vidio, pa veoma oprezno ušao u župni dvor. Lijevo od ulaza je pisarna. Još prije neg je stao pred vratima i smišljao, kako će se javiti plovu, otvore se vrata i na njima se pokaza sieda glava starca Barca.

- Vala Bogu! - reče svećenik i pruži mu ruku. Jučer ednog donesoše, a danas drugi sam dođe.

- Evo me, plovane - odgovori Ivan. - Nedokučivi su putovi Gospodinovi --- Doša sam k vami, da vas zamolim, a znam, da oćete.

Nude, moj Ivane, što tebe tišti?! - reče svećenik i značajno se zagleda u njega, očekujući, da će početi govoriti o svojoj neprilici s brakom, pa da mu pomogne, reče sam: - Ja sam već reka i didu Perjasu i Kaji, da ćeš ti i najzad sve pošteno urediti.

Ivan il nije pazio na njegove riječi il ih nije htio razumjeti, jer mu je odgovorio:

- S tog sam i doša, da vas zamolim za pomoć, plovane. Vi i sami znate, da ne more biti mimo zakona i brez Božijeg blagoslova ni edna kršćanska duša ---

- E, da, moj sinko! Znam ja to i to i mene tišti.

- Za to vas molim, da nam pomorete - nastavljao je Ivan svoju misao. - Vi ćete samo obaviti, što vam zapovida Svemogući i naša majka crikva, pa vam niko ne more za to ništa.

- Ja se nikog ni ne bojim, do Svetog oca pape i Boga Svemogućega - odgovori plov an odvažno. - Sve ću ja, što j' do mene.

Bog vam platije, što na ovom, što na unom svitu! - odgovori mu Ivan, pa odmah nastavi: - Evo, ne more un ležati u zemlji kraj puta i kraj plota, brez blagoslova i škrinje. Ja ću sve to urediti, a vi ćete ga blagosloviti, kako vam to i Svemogući zapovida.

Svećenik je istom sad razumio, što Ivan od njega traži, časak se zamislio, oborio glavu, a onda se naglo uspravi i reče odrješito:

- Oću, sinko, sve u Ime Božje!

Ja ću sad sam iskopati raku, a potlje ću ići po naše kući, pa ćemo otići s kolim i dovesti ga. Ne će niko ni viditi --- a da i vidi, to nije ništa, a da i est - ja ću to sve sam urediti. Naši će mi samo pomoći, jer ga sam ne bi moga iskopati i metniti u škrinju. Al vi se ništa ne bojte. Sve će to biti po noći, pa vas odalen do groblja ne more niko viditi, a da vas i vidi, ja ću reći, da sam vas ja glavom nagna, da ga blagoslovite.

Ništa se ja ne bojim - odgovorio je svećenik dosta krepko, no po titranju mu se glasa ne bi bilo smjelo zaključivati, da je doista bio onoliko smion i odvažan, koliko je želio dokazati riječima. A nije mu bilo ni zamjeriti, jer je znao, da su oblasti zaprijetile vješalima svakom, tko i najmanju uslugu učini hajducima. Istina, ovo je samo posmrtna usluga, no tko zna, kako bi to tumačili oni kod kumpanije, a dok bi stari svećenik dokazivao svoju dužnost i pravo, da tako postupa prema mrtvacu, bez ikakova obzira, što o njemu misle šerežani i carski "oviciri", mogao bi ga vjetar deset puta zanjihati na grani!

ŽENITBENI OBIČAJI HRVATA - MUSLIMANA U VELIKOJ ŽUPI HUM

Kasim Gujić - "Nova Hrvatska", 14. listopada 1943.

Ženitbeni običaji i svatbeni običaji naših muslimana spadaju u najljepše narodne običaje (ašikovanje, zagledanje, prošnja, svatovi). Ti su se običaji održali do svjetskog rata, a poslije toga ih sve više nestaje.

Ašikovanje je najljepše doba djevojaka, ono je zapravo kruna djevojačkog života. Ašikovanje (momački razgovori s djevojkom) se većinom vršilo pod prozorom djevojke. Bio je običaj, da se skupi i po nekoliko mladića, te odu pod prozor neke muslimanske kuće, gdje se također skupilo i nekoliko djevojaka. Momci bi čekali, a za to vrijeme bi se djevojke na ogledalu "namjestile". Tako uređene i dotjerane pojavile bi se na prozorima, pred kojima su bile drvene rešetke. Tu su se nastavili razgovori mladića i djevojaka, počela su ćaskanja i tako bi se na tom skupnom ašikovanju u većina slučajeva djevojka zagledala, jer bi tu svaki momak vidio onu djevojku, s kojom bi želio razgovarati i ašikovati.

Kada bi se na takvim skupnim ašikovanjima zagledala i odabrala djevojka, onda bi od toga vremena nastalo intimnije ašikovanje. Momak bi sam dolazio pod prozore svoje odabranice i tu bi po čitave sate proboravio u zabavi. Osobitu draž su imale ramazanske noći. U starim vremenima bio je običaj (i danas se održaje) da djevojke svoje odabranike kite s cviećem, jer cvieće predstavlja simbolički mladost, zdravlje i ljepotu kako to ilustriraju i mnoge narodne pjesme. Najljepših sevdalinki imade kod muslimana. Karakterističan primjer, koji je i u narodnoj pjesmi sačuvan, neizmjerne i velike ljubavi bez nade, primjer velikoga sevdaha je ljubav Alipaše Rizvanbegovića s liepom Marom iz Bišća, nedaleko od Mostara. Koliko je ponosita Mara na svoju ljubav, ona bi odbila i samog svemoćnog Alipašu, da je zaprosi, ali isto tako bi se objesila ili otrovala, da se Alipaša oženi s drugom:

*Alipaša, kollko te hvale,
Da me prosiš, ne bi pošla za te,
Da s' oženiš, bi se otrovala
Otrovala medom i šećerom.*

Ili:

RAMAZANSKA VEČER

*Mom pobri A. Rašidkadiću
Suton se spušta mirisav ko smilje
I siplje zemljom svoje nujne čare —
Gle, mujezini već pale kandilje
I svijet ostavlja trge i pazare,
A suton pada, mirisav ko smilje...*

*Pobožni ljudi za soframa sjede,
Molitve usne šapuću im ti'o;
Radostnim okom u satove glede —
Bljedilom svetim post im lice svio,
Al oni veselo za soframa sjede.*

*Na polju suton sve to više pada
I sve su stvari u duboku muku...
Čekaju ljudi kad će top sa grada
Navijestiti iftar u plamenom zvuku —
A vani suton sve to više pada.*

*I gle, najjednom svijetlost neka sinu
S Tabie bijele, ko s Tura da je,
A sa njim zvuk se po vazduhu vinu —
Zvuči P, to svijetlost i' to zvuk se sjaje?
Večernji andjeo to iz topa sinu.*

*I hrli noseć psalam vrh usana,
Intiman, mio ko božie rieči —
I zadnji disaj umrloga dana
U njemu plače, uzdiše i ječi — —
Andjelu drhti psalam vrh usana.*

*A ezani ga mujezinski prate
I zvek posudja s iftarskih sofara,
Krila mu zvijezde svojim trakom zlate
I plam kandila vitih sa munara —
I tople molitve pobožno ga prate.*

*Suton je pao mirisav ko smilje
I siplje zemljom svoje nujne čare,
Grleći krilom drhtave kandilje
Svijet opet puni trge i pazare,
A suton miri ko amber, ko smilje.*

Musa Gazim-Oatić

(> Izabrane pjesme 1928.)

*Da s' oženiš bi se objesila,
O javoru prema dvoru.*

Kod muslimana se mnogo cijenila ljepota djevojičina, kao što se i danas cieni. Muslimanske djevojke su pridavale nakitu i odievanju veliku važnost.

Nosile su na grudima liepe fermene, zlatom i srebrom izvezene, a na glavi malene fesiće, ukrašene dukatima i biserom. Po tom fesiću bi se poznale djevojke. Kad bi se djevojka udala onda bi skinula fesić, a na glavi bi nosila mjesto fesića jemeniju (tanki pokrivač preko glave).

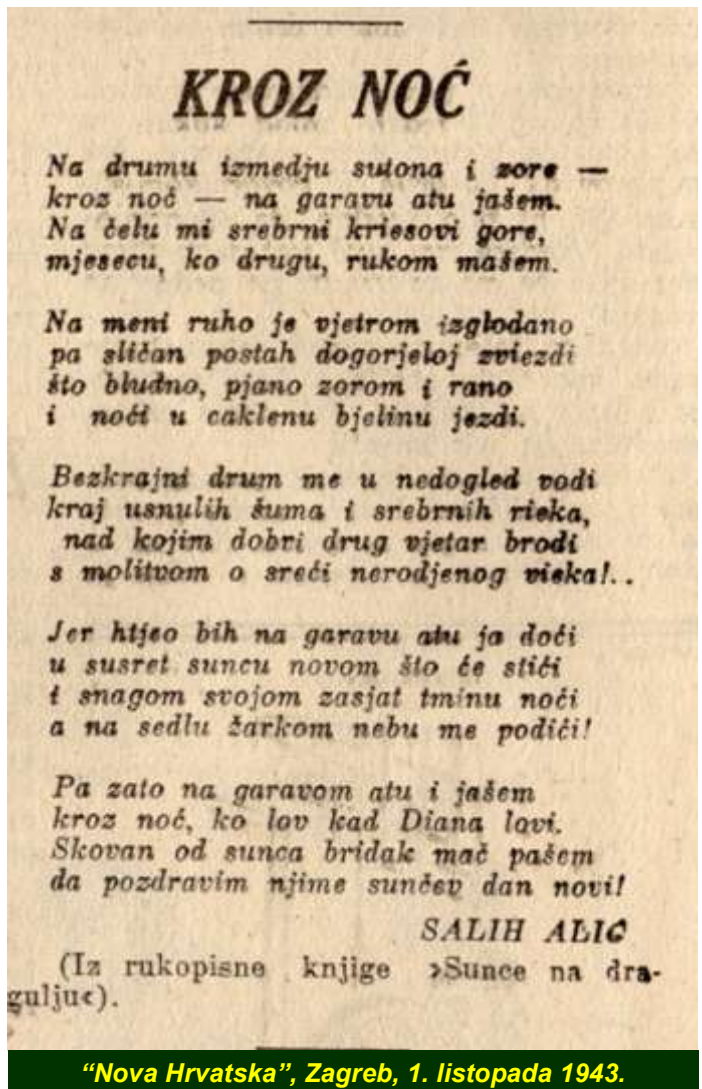
U staro doba mnogo se gledalo na ugled i bogatstvo. Kad bi majka doznala, da joj sin ašikuje s njemu nedoličnom djevojkom (na pr. po bogatstvu) odmah bi ga nagovarala, da tu djevojku ostavi, jer će ga ona oženiti s ljepšom i bogatijom. Iako se u to doba nije običavalo uzprotiviti želji i odluci majčinoj, jer je to bio moralni imperativ onoga vremena, ipak je Omer kazao svojoj majci:

*Prodi me se moja mila majko!
Nije blago ni srebro ni zlato,
Već je blago, što je srcu drago.*

Takvi stihovi, koji daju najljepšu definiciju ljubavi, uvršteni su u našoj najljepšoj ljubavnoj pjesmi "Smrt Omera i Mejre".

Nakon dužeg ašikovanja upitao bi momak djevojku, da li bi pošla za njega. Ako bi dobio povoljan odgovor, onda bi momak iz svoje kuće poslao pouzdana čovjeka ili ženu s bogatim darovima (dukatima, prstenjem) djevojačkoj kući. Zlatnina bi predstavljala amanet (dar). I djevojka bi za uzdarje poslala momku bošçaluke (vezene košulje, gaće i čevrзме). Kad bi djevojka primila amanet to bi značilo, da je odlučila poći za momka. Ipak bi se desilo više puta, da djevojka amanet povрати, što bi bio znak, da ta djevojka ne želi vezati svoju sudbinu uz tog momka. Isto tako događalo se vrlo često, da momak ostavi djevojku, iako joj je dao amanet. U tom slučaju oстане obično amanet djevojci kao njena svojina. Taj se običaj i danas održava među muslimanima u zapadnom dielu Velike župe Hum.

Od onoga vremena, kada djevojka primi amanet, ona se smatra izprošenom, pa se još samo ugovara dan odvođenja djevojke. Svatovi se

skupe i krenu bez momka kući izprošene djevojke.

Svatovi su išli poredani po dostojanstvu. Svaki uglednik je imao pred sobom i svog bajraktara. Pazilo se mnogo na to, da bajraktar manjeg uglednika ne bi išao izpred bajraktara većeg uglednika. Svatovi su bili obučeni u najsajnije bosanske haljine, na liepim i vatrenim konjima i podpuno naoružani.

Svatovi bi se liepo dočekali obično s limunadom. Kad bi izpijali čaše limunade, onda bi svaki svat darovao čašu s novcem. U svatovima su i jendžije tj. ženske koje vode djevojku. To čašćenje svatova traje po nekoliko dana. Kad bude vrijeme polazka, onda svatovi krenu s djevojkom.

Na samom polazku djevojku bi izveli njeni najbliži rođaci i predali je djeveru ili jendžijama. Jendžije uzmu djevojku, a djevojački roditelji

dadu svojoj kćeri roditeljski blagoslov (hairodovu). Tako svatovi prođu.

Kad bi se svatovi približili kući mladoženje, prije nego što djevojka uniđe u kuću iznese se pogaća i so i metne pod lievu ruku djevojke, a Kuran pod desnu ruku. Na vratima djevojku dočeka momak.

Čim se privede djevojka kući odmah se dovede kadija (šeriatski sudac), koji u prisutnosti dva svjedoka vjenča mladence. Tom prilikom ugovori se i t. zv. mehr, to je djevojčina naknada i odšteta za ulazak u bračnu vezu. To je stari običaj, kojeg je usvojilo i sankcioniralo islamsko bračno pravo. Ta odšteta ne može biti manja od vrijednosti, koju predstavlja 10 drahmi srebra, ali zato to maksimum te odštete nije ograničen.

Bez svirke i pjesme nema ženitbenog veselja. I danas ženitbu kod muslimana oglašuje pjesma. U Velikoj Župi Hum postoje posebne pjesme, koje se pjevaju samo za vrijeme svatbe. Čim se čuje takva pjesma, odmah se zna da se u toj kući priređuje veliko veselje-ženitba. U tim zgoda- ma pjeva se ona popularna pjesma, koja se i danas čuje u zapadnom dielu Župe Hum (Ljubuški):

*Trepetika trepetala, puna bisera,
Ovi vaši bieli dvori puni veselja...*

Onoga dana, kad bi djevojka došla u novi dom, nju bi naknili (namazali čabenskom zemljom). Djevojku bi postavili na stolicu, a one djevojke ili žene, koje kniju mladoj ruke i noge, isto sjede na stolici. Djevojke koje kniju djevojku — buduću mladu — metnu obično zlatni novac u knu (boju) i taj se novac s bojom stavi mladoj na ruke. Djevojka nakon stanovitog vremena opere knu i uzma zlatnik. Ruke i noge ostaju gotovo kao krv crvene.

Tada je obično soba puna žena, a djevojke nose duvak nad djevojkom (nevjestička koprena) od jedne žene do druge, koje duvak darivaju. Kad bi se taj novac skupio, onda bi djevojke, koje su duvak držale, taj novac među sobom podijele.

Toga dana na večer, kad se obavi noćna molitva, svatovi se razidu, odu na počinak i s velikom pucnjavom odprate mladence u njihove odaje. To je t. zv. derdek, prva bračna noć. To se obično vrši u oči petka tj. u četvrtak na večer. Sutradan dolaze djevojke i žene i obilaze mladu i s njom se pitaju.

Svatbeno veselje je najveće veselje u životu muslimana. Zato mulimani daju izraza i oduška tom veselju. Dovedu se tamburaši, bubnjari i zurne. Za vrijeme svatbenoga veselja održavaju se viteške igre: trke na konjima, baca se kame- na s ramena, skače se namieh i dr. Svatbeno veselje traje obično tri dana, a kod imu- ćnijih ljudi po petnaest dana.

Nakon toga kroz kratko vrijeme, koje nije utvrđeno i određeno, rodbina djevojke dođe u posjete mladoj — t. j. dođu joj u pohode. Obično dolaze najprije sestre i majka, a poslije otac. Rodbina mlade donese mladoj bogate darove (boščaluke) t. j. čevrzmice i svilene pre- svlake. Iza toga mlada, njen muž i nje- gova rodbina uzvrate te darove i posjet. Kada se mladoj rodi diete roditelji njezi- ni i rodbina nose joj babine (kuhinje, šećer, kafa, haljine i dr.)

Evo tako su bili ženitbeni i svatbeni obi- čaji Hrvata muslimana u zapadnom die- lu velike župe Hum.

Dvie neodlučne igre »Djerdjeleza« u Derventi

Derventa, 30. rujna. — Ovdje je go- stovala izvrstna momčad H. Š. K.-a Djerze- leza, koja je odigrala dvie prijateljske utakmice s domaćim »Gradjanskim«. Oba- dvije utakmice su završene neodlučno, pa rezultat prve utakmice glasi 2:2 (1:1), a druge 1:1 (0:1).

Momčad »Djerdjeleza« je vrlo dobra i tehnički dotjeran, pa su njeni igrači pokazali vrlo liepu igru, dok su domaći svojom po- žrtvovnošću i borbenašću daleko nadvisili sarajevske nogometaše. Utakmici je prisus- tvovalo oko 15.500 gledalaca, a sudio ju je Aleksić vrlo dobro. (B. S.).

NASRTAJI GRČKO-ISTOČNJAKA NA HRVATE KATOLIKE U BOSNI I HERCEGOVINI ZA OTOMANSKE VLADAVINE (1. dio)

Tihomir Zubac, "Hrvatska smotra",
Zagreb, br. 2, 1942.

Motto:

*"... Hos ipsos infestiores
hostes toleramus quam*

*Turcas ipsos.
Nunquam enim nobis non
insidiantur, quo nos suae
jurisdiction!
subjiciant..."*

Laštrić kod Farlatija IV. 87.

Završetak XV. stoljeća dočekala je hrvatska Bosna i Hercegovina uglavnom u pandžama moćnog Azijata - postala je sastavnim dijelom velike i moćne carevine Turske. Teško je uopće opisati promjene i poremećaje, što ih sa sobom donese nastup nove vladavine i novog načina života.

Koliko li prepatiše. koliko li Hrvati katolici izgubiše u ovom tmurnom razdoblju krvavoga zbivanja! Novi gospodari smatrali su ih rajom-bespravnim elementom, iako je godine 1464. isultan Mehmed Osvajač izdao Ahtnamu,¹ u kojoj Hrvatima katolicima zajamčuje barem neku slobodu. Koliki je bio nered, pometnja i poremećaj, vidi se iz toga, što nakon pada Bosne i Hercegovine pod tursku vlast prestaje svaki upliv moćne hrvatske kršćanske vlastele ovih zemalja. Nje kao takove upravo nestaje s poprišta javnog djelovanja.² Ostaju sami Franjevci kao pravi i jedini predstavnici kršćanstva i hrvatstva. Mjestimice bijaše zemlja pusta; napuštena stajahu hrvatska ognjišta, na koja će se kasnije naseljavati

Cigani, Cincari, Vlasi i Martolozi.³

Nas ovdje ne zanima skroz na skroz prošlost Bosne i Hercegovine pod turskom vlašću, nego ćemo samo promotriti jedan isječak iz te prošlosti, kojem se mora posvetiti veća pažnja radi njegove izvanrednosti. Ovdje ćemo govoriti o nasrtaju grčko-istočnjaka i njihova svećenstva kao narodnih predstavnika na Hrvate katolike ovih dviju zemalja, **da ih još i oni otrgnu od hrvatskog debla i podvrgnu pod svoju vlast.**

Sotonska mržnja na sve što dolazi sa Zapada napunjala je bijesom grčko-istočnjake, koji nisu katolicima još od Nemanjinih vremena (u Srbiji) dopuštali ni pravo na goli život; to se posebno očitovalo za Dušana "Silnog", a sada u XV. st., kako piše Ivan Kapistran, Franjevac, papi Kalikstu III.,⁴ da je od nasilja škizmatika Rascijana (tako nazivlje grčko-istočnjake u Srbiji. op. T. Z.) ne može živjeti u Srbiji. **I nijeme životinje imaju više prava na život u Srbiji** među škizmaticima, nego li katolici - veli Kapistran. Sličnih stvari nalazimo mnogo u istom vremenu, a to se pogoršava nastupom turske vlasti na Balkanskom Poluotoku. O tom bi se moglo puno govoriti.

Ovdje se samo ograničavamo na Bosnu i Hercegovinu, gdje kroz tri i po vijeka grčko-istočnjaci neprestano nasrću na Hrvate katolike, a posebno na Franjevce kao narodne predstavnike, nastojeći kako bi ih podvrgli pod svoju vlast. Tražili su da im Hrvati katolici plaćaju ženidbene pristojbe, da im plaćaju desetinu i da ih potpuno prevedu na grčko-istočnu vjeru. Tražili su najprije, da podjarme pod svoju vlast Franjevce kao jedini stup i branu, koja im je na putu stajala i smetala ih, da u svojim zlokočnim namjerama ne bi uspjeli.

Iako se bio najžešći boj s jedne strane Hrvata katolika s Franjevcima, a s druge grčkoistočnog svećenstva, ovo se može nazvati odnošaj grčko-istočnog bloka prema Hrvatima katolicima, jer su se nepravedni zahtjevi vladika i episkopa odnosili na cijeli tada potlačeni narod hrvatske Bosne i Hercegovine. Vladike i grčko-istočno svećenstvo kao narodni predstavnici najprije navaljuju na Franjevce zbog toga, što su ovi Franjevci bili jedini među narodom, koji su mogli nešto učiniti i koji su stajali na braniku vjere i Domovine.⁵

Ovi su se nasrtaji pojavljivali od prve polovice XVI. st. pa dalje kroz cijela 3 st. i više. Bili su sad žešći, sad blaži, ali uvijek s jednakim sredstvima i sličnim nakanama: da brišu svaki trag katolicizmu i hrvatstvu u Bosni i Hercegovini.⁶ Bjesnili su ti zahtjevi i ti nasrtaji baš onda, kad

su Hrvati katolici bili u najnezgodnijem položaju, i kad su razjarene Osmanlije bili na njih najkivniji. Tu se je vidjelo ono fiktivno bratstvo, o kojem su nekada znali mnogi govoriti. Na tomu se nije moglo zidati i podizati posebnu kuću međusobne ljubavi i suglasja, koja je bila uistinu u onim vremenima potrebna, ali za nju nije bilo odaziva. Ovo nam jasno pokazuje, da se nismo nikada mogli osloniti na bizantin-

sku prepredenost Cincara, Vlaha i Martologa, koje je srpska promičba htjela pretvoriti u najborbeniji srpski elemenat.

Ovdje ćemo spomenuti nekoliko strahota. Dok su se vodile parnice između grčko-istočnjaka i katolika Hrvata na turskim sudovima, katolički župnici nisu mogli vjenčavati svoje vjernike, niti pokopavati mrtve bez izričite vladikine dozvole, sve dotle dok parnica nije bila konačno gotova. Ovome dokumentu, što ga donosi Petar Bakula, ne možemo potpuno vjerovati, ali nam on predstavlja u potpunosti duh onoga vremena.⁷ Putopisac XVI. vijeka Benedikt Kuripešić dok putuje kroz Bosnu, opisuje grčko-istočnjačko svećenstvo i njihove crkve.⁸ Iz toga zaključujemo, da su oni uživali od turskih vlasti znatno veće povlastice nego Hrvati katolici, kojima su Turci na desetke crkava i samostana pretvorili u prah i pepeo.

Trijezni srpski povjesnici priznaju, da ovakav postupak grčko-istočnjaka prema Hrvatima katolicima nije bio pošten, niti ma i najmanje opravdan.⁹ Vrijedan je spomena skromni i nepristrani franjevački povjesnik fra Mijo Batinić, koji u svojoj knjizi "Djelovanje Franjevac"¹⁰ bez ikakve ogorčenosti i pretjeranosti lijepo prikazuje odnošaj grčko-istočnjaka prema Hrvatima katolicima u Bosni i Hercegovini za otomanske vladavine. Uopće njegova knjiga je vrijedna stvar, jer nam je on u njoj onako kako

treba, s mnogo ljubavi za istinom, iznio pravo stanje Hrvata katolika u Bośni i Hercegovini za vrijeme otomanske vladavine. Opisujući napadaje grčko-istočnog svećenstva na Hrvate katolike god. 1527. veli isti pisac: **"Da se pak samo poveća nevolja bosansko-hercegovačkih (Hrvata) katolika, grčkoistočni patrijarha s asvojim vladikama htjede se okoristiti žalosnim njihovim položajem, te ih god. 1527. (to je bilo poslije pada Jajca, s kojim je zadnje mjesto Bosne ponosne palo u turske ruke. op. T. Z.) pokuša skućiti pod svoju vlast, podvrći ih pod svoje danjke i nametnuti im svoju vjeru... Ovaj nasrtaj grčko-istočnog svećenstva na slobodu bosansko-hercegovačkih katolika bio je samo početak, koji se kroz stoljeća neprestano ponavljao, čim bi se kakova zgoda za to pružila."**¹¹

Hrvati katolici nalazeći se među dvije vatre nisu ispočetka upravo ni znali kako da se snađu. Potišteni i potlačeni odasvuda obratiše se izravno sultanu u Stambul, i od njega isposlovaše ferman, u kojem je stajalo, da ih vladike ne smiju napadati, niti se smiju miješati u njihove vjerske stvari, jer su katolici nešto posve različno od grčko-istočnjaka.¹²

Na koji su se način katolici odupirali grčko-istočnjacima i njihovu svećenstvu to možemo vidjeti. Dok nije ratovao sultan s kršćanskim zemljama, ostavljali su Turci katolike donekle na miru. No kad se ratovalo, onda su na katolike bili ljući. Dok su katolici bivali pritisnuti od vlastodržaca Turaka, da im bude još teže, bivali su u takovim okolnostima izloženi i udaru grčko-istočnjaka, koji su dolazili sa svojim zahtjevima prema Hrvatima katolicima, Ovi, kada bi se našli u škripcu, nije bilo druge nego da traže preko svojih zagovornika i prijatelja u Carigradu ferman od samoga sultana, da ih oslobodi od nameta. Više puta bila im je glavna svrha dokazati, da oni s grčko-istočnjacima nisu jedno isto.

Vladika i svećenstvo trazili su redovito, da se Hrvati katolici odreknu pape i da njima plaćaju posebnu desetinu. Tražili bi, kako smo već rekli, da se nitko od katolika ne smije pokopavati, krstiti ili vjenčavati bez njihova znanja i posebne dozvole. Tražili su, da se katolici Hrvati potpuno odreknu svoje vjere. Svoje želje potkrepljivali su i time, što im je turska vlast bila znatno sklonija, nego li Hrvatima katolicima. U katolicima je Osmanlija gledao tuđinca i svoga neprijatelja, jer se oni usko vežu za Rim i papu, koji

je – kako su govorili – "najljući protivnik Dina". Razumljivo je da su i kod turskih sudova bili grčko-istočnjaci radije primani, nego Hrvati katolici.

Zgodno je rekao dr. Julijan Jelenić: "Borbu nastavljahu katolici Hrvati (poslije pada Bosne i Hercegovine pod tursku vlast - op. T. Z.). Ispočetka ih je pomagao Rim i Budim, a kada je Rim 20. travnja 1648. zaključio, da nije njegovo osvajati kraljestva i pokrajine, nego po primjeru apostola obraćati narode, podupirali su ih jedino bečki cesari. Svaki neuspjeh Hrvata katolika urodio je raskopavanjem vlastitih ognjišta, vješanjem, iseljavanjem i t. d. Na opustjela i raskopana ognjišta

pridolazio je strani i većim dijelom grčko-istočni živalj, kome je Visoka Porta barem radi toga pogodovala, što mu je vrhovna glava, grčki patrijarha, stanovao u središtu prostrane osmanlijske države.”¹³

Još ovome dodajemo i to: grčko-istočnjaci - a posebno njihovo svećenstvo — svojom lukavošću i dvoličnošću znali su svugdje prodrijeti i steći naklonost gdje im je trebalo. To se posebno očitovalo u njihovu odnošaju prema Hrvatima katolicima u Bosni i Hercegovini. Katolici su preko Dubrovčana i posredovanjem pape u više navrata uspjeli dobiti fermene iz Carigrada i osigurati barem na neko vrijeme pravo na svoj goli opstanak, kojemu su se prijetili grčko-istočnjaci sa svojim navalama.

Hrvati katolici imali su prilično novca, jer su se nalazili u onim krajevima centralne Bosne, gdjeisu radili u rudnicima i odatle zarađivali novac, koji je bio u turskoj državi od posebnog značenja, jer se tursko činovništvo bilo naučilo na mito, a posebno su se u tome odlikovale njihove kadije (vjerski sudci).

Da nam odnošaj grčko-istočnjaka prema Hrvatima katolicima bude jasniji, poslužiti ćemo se vjerodostojnim izvorima, u ispravnost kojih nit-

ko ne sumnja, da dokažemo i objasnimo onovremeno stanje našega hrvatskog življa u ovim krajevima.¹⁴

Od samog pada Bosne i Hercegovine pod tursku vlast carigradski su sultani na molbu Hrvata katolika i njihovih prvaka Franjevac, izdavali fermene sudcima u sandžaku bosanskom, kiškom i zborničkom, nalažući izričito u njima, da Hrvate katolike ne smije nitko progoniti i da se od Franjevac ne iziskuju nikakovi nameti. U više su navrata potvrdili Ahtmamu¹⁵, koju je god. 1464. izdao fra Anđelu Zvezdoviću Mehmed Osvajač na Milodražu. Teško se dolazilo do tih fermena, koji su tražili veliki zagovor i zobali puno

novaca; a to sve morali su potlačeni Hrvati katolici skucavati, ako su željeli da još uopće kao takovi mognu opstojati.

Donosimo jedan slučaj iz Gabele u Hercegovini. Tu se veli, da je grčko-istočnjački prvak Antun tražio pred turskim sudom od Hrvata katolika zapadne Hercegovine, da mu plaćaju poreze, danak i druge pristojbe oslanjajući se na neke isprave, koje je dobio iz Carigrada. Katolici su se **potužili sudu, koji je u prvoj polovici rujna 1567. odbio nepravedne zahtjeve grčko-istočnjaka** i izdao u to ime rješenje, koje potpisuju skradinski, tuzlanski, imotski, novoselski i kobaški kadija.¹⁶

Ova i ovakova tužba nije bila jedinstvena stvar. Slično se češće ponavljalo. Ovakove su i slične stvari Hrvate katolike najviše mučile, jer je to nadolazilo povrh svih jada, što su ih morali trpjeti od vlastodržaca Osmanlija.

U prosincu god. 1555. na turskom sudu u Mostaru tužili su se Hrvati katolici iz duvanjske, imotske i mostarske krajine, da hercegovački grčko-istočnjački prvak Sava obilazi ove krajeve s 12 konjanika i kupi po selima namete, koje Hrvati katolici dosada nisu njima davali. Osim toga veli se još, da muči katolike — i da čak na-

pada muslimanske žene, kao što je bio slučaj nad Uzarićima i radi toga je neka muslimanka imala pobačaj. Njegov obijesni sluga Rajak ne da nikome mira. Taj isti Sava dao je objesiti za prste Franjevca Ivana iz imotske krajine. To sve svjedoče na sudu svjedoci Nikola i Radonja, a na tužbi se podpisuju četiri mule. Tužba je riješena u korist Hrvata katolika.¹⁷

Srpkom povjesniku Vladimiru Ćoroviću ovaj je dokumenat od velike smetnje, te čak pokušava omrviti njegovu vjerodostojnost. Ovdje se po prvi puta spominju grčko-istočnjaci u hrvatskoj Hercegovini, kud su nasrtali na ostavljena hrvatska ognjišta.¹⁸

Pet mjeseci poslije ove rasprave zabranjuje sultan Murat III. grčko-istočnjacima uzimati od Hrvata katolika pristojbe i uopće ma kakove daće. Pismo je upravljeno svim kadijama u Bosni i Hercegovini.¹⁹

¹ Fra V. M. Batinić drži, da je Ahtnama izdana 28. svibnja 1463. — Djelovanje Franjevaca I., 131.; Jelenić koncem svibnja 1463. ili 1464. — Kultura i bosanski franjevci, I., 115.; Josip Dobroslav Božić veli, da se to moralo dogoditi koncem srpnja 1464., kad je Mehmed Osvajač došao po drugi put u Bosnu. — Agrarno pitanje, 11.; Matasović veli jednostavno godine 1464. — Regesta Fojnička, 104.

² Zgodno dokazuje pri koncu svoje originalne radnje dr. Leo Petrović o "Kršćanima crkve Bosanske", koja će biti ovih dana tiskana u "Napretkovoj" Povijesti Bosne i Hercegovine, da je **neispravno mišljenje onih, koji kažu, da je hrvatska vlastela listom prešla na islam.**

³ F. Šišić: Pregled povijesti hrvatskoga naroda, Zagreb 1916., str. 235. Benedikto Kuripešić u svome putopisu po Balkanskome poluotoku uz Hrvate katolike i muslimane veli da i drugih stanara ima u Bosni: "Drugi su Vlasi, a mi ih zovemo Cigani ili Martolozii. Ovi su se doselili od Smedereva i Beograda, a vjere su svetoga Pavla (grčkoistočnjaci)". — Sravni Rad Akademijin HVI, strana 162.

⁴ Pismo je pisano 4. srpnja 1455. — Euzebijer Fermedžin, Acta Bosnae potissimum ecclesiastica, Zagreb 1892., str. 224-227.

⁵ Mudrom držanju franjevaca ima zahvaliti katolički eleme-

nat, što se održao u zemlji (Bosni i Hercegovini). — Milan Prelog, Pregled povijesti južnih Slavena, II. 53.; Quidquid reliquum est in Bosnia christiani nominis ac religionis, id omne attribuendum est indefessae vigilantiae ac solertiae, assiduis curis ac apostolicis laboribus fratrum minorum sancti Francisci". — Daniel Farlati, Iliricum Sacrum, IV. 74.

⁶ Batinić, Djelovanje Franjevaca, II. 23.; L. Čuturić, Franjevci među hrvatskim pukom kroz sedam stoljeća, Sarajevo 1926., str. 31.; od istog pisca, Naš dvostruki jubilej, Zagreb 1941., str. 29.

⁷ Mi confermo in questa illazione anco da quello, che fino a cent'anni in cirka indietro, i parrochi cattolici non potevano assistere ai matrimoni dei loro cattolici, come neppure soterrarli, senza un placet del vladica, o parroco schismatico. Questo fatto e contestato da un firmano ottenuto dai frati, per liberarsi dalla influenza scismatica, in affari dei sacramenti, ed altro. — F. Petar Bakula, I martirii nella missione francescana osservante in Erzegovina, Rim 1862., str. 120.

⁸ Isporedi Rad Akademijin, knjiga LXI.

⁹ Hilarion Ruvarac u knjizi "O pećskim patrijarsima", Zadar 1888. veli na strani 179.: "Ovakav se postupak naših patrijarha nikako opravdati ne da."

¹⁰ Prvi je svezak izišao u Zagrebu 1881., drugi 1883., a treći 1887. Vidi od istog pisca djelo: Franjevački samostan u Fojnici, Zagreb 1913.

¹¹ Batinić, II., 23.

¹² Isto.

¹³ Starine XXXVI., 81.

¹⁴ Dr Dominik Mandić, Hercegovački spomenici franjevačkoga reda u tursko doba, Mostar 1934.; Donat Fabijanić, Firmani inediti dei sultani di Costantinopoli ai conventi francescani e alle autorità civili di Bosna e di Erzegovina, Firenze 1884.; Josip Matasović, Fojnička Regesta, Hrvatski Karlovci 1927. i drugdje, kako je ovdje u radnji naznačeno.

¹⁵ Tako je potvrdio Ahmet V. godine 1612., 16. svibnja. — Mandić, 63.; Fabijanić, 80.; Regesta, 114.

Vidi još: Kasim Gujić, Osvajač Bosne sultan Mehmed II. i franjevci, Zagreb 1935. (Pretiskano iz "Obzora").

¹⁶ Mandić, 32—33.; Kemura, Bilješke o prošlosti bosanskih katolika i njihovih bogomolja iz turskih doku-

menata, Sarajevo 1916., str. 7.

¹⁷ Mandić 36—39.; Regesta 114.

¹⁸ Vladimir Ćorović, Mostar i njegova srpsko pravoslavna opština, Beograd 1933., str. 16.

¹⁹ Mandić, 40.; Fabijanić, 64.

I. NEDJELJA KORIZME

GODINA C

Luka 4,1-13

Miero Media TPS

U ono vrijeme: Isus se, pun Duha Svetoga, vratio s Jordana

i Duh ga
četrdeset
dana vodio
pustinjom,
gdje ga je
iskušavao
đavao.

Tih
dana
nije
ništa
jeo,

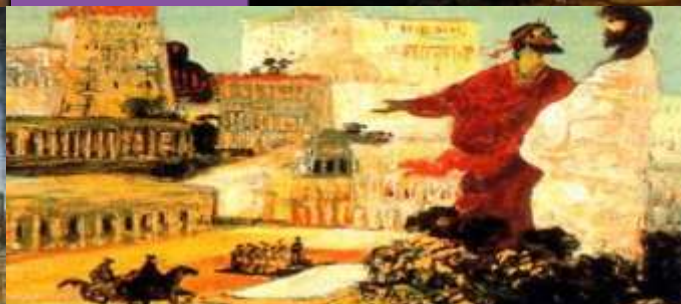
te kad oni
istekoše,
ogladnje.

A đavao mu
reče: »Ako
si Sin Božji,
reci ovom
kameni da
postane
kruhom.«

Isus mu
odgovori:
»Pisano
je: Ne živi
čovjek
samo o
kruhu.«

I povede ga đavao na visoko,
pokaza mu odjednom sva
kraljevstva zemlje i reče mu:

»Tebi ću dati svu ovu vlast i slavu njihovu jer meni je dana i komu hoću, dajem je.

Ako se dakle pokloniš preda mnom, sve je tvoje.«

Isus mu odgovori:
»Pisano je:
'Klanjaj se
Gospodinu,
Bogu
svomu, i
njemu
jedinomu
služi!'«

Povede ga u Jeruzalem i postavi na vrh Hrama i reče mu:

»Ako si Sin Božji, baci se odavde dolje! Ta pisano je: Anđelima će svojim zapovjediti za tebe da te čuvaju.'

I: 'Na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen.'«

Odgovori mu Isus: »Rečeno je: Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!«

Pošto iscrpi sve kušnje, đavao se udalji od njega do druge prilike.

RIJEČ ZA SVAKI TJEDAN (60. nastavak)

Mieczystaw Malinski

ŠTO GOD UČINIŠ JEDNOME OD MOJE NAJMANJE BRAĆE

Ni jednom čovjeku nije palo na um da Boga tako izjednači s najbjeđnijima. Isusova izjava o najmanjoj braći je neshvatljiva, nedokučiva — izjava — da je pomoć koja se pruža čovjeku u nevolji iz čiste nesebičnosti, pomoć koja se pruža samom Bogu. Njegovu ćemo riječ tek onda početi shvaćati, kad je počnemo ostvarivati.

34. nedjelja kroz godinu A,
Mt 25, 31—46

DOŠAO SAM NA SVIJET DA SVJEDOČIM ZA ISTINU

Na svijetu si da svjedočiš za istinu. Među mnoštvom koje vrvi oko tebe, jedinstven si i neponovljiv. Tvoji se osjećaji, procjene i doživljaji razlikuju od drugih. imaš vlastiti pogled na svijet, na sama sebe, na važne i nevažne stvari. Možeš ga mijenjati ili zadržati.

Pripadaš, doduše, i društvu; živiš u njemu, stičeš mudrost, iskustvo, korist, dionik si njegovih uspjeha i neuspjeha — dio si mu, ali ne proizvod. Društvo ti može pomoći da postigneš uspjeha, ali **konačni rezultat ovisi o tebi**. Tvoja savjest odlučuje **što je dobro i što je zlo**, što je pravo i što je krivo, što je lijepo i što je ružno. Sam si sudac nad stvarima koje te **okružuju i kojima se služiš**. To ti nitko ne može oduzeti i upravo je to put kojim se uključuješ u društvo.

Na svijetu si da svjedočiš za istinu. Ali to nije uvijek ni lako ni bezopasno. Lakše je plivati niz struju: mijenjati pravac iz dana u dan, prilagoditi se prilikama, skloniti se u zasjenak, kimnuti glavom pred kim se kima, jer o njima — tako nam se barem čini — sve ovisi u našem životu.

Na taj način svakim danom više iščezava granica između tebe i društva u kojem živiš, gubiš orijentaciju, nestaje tvoj "ja hoću" a počinje

Mieczysław Malinski

"mora se". Ne razabireš više koja je tvoja prava zadaća, što ti sam misliš, što ti sam želiš, tko si ti zapravo. Počinješ gubiti svoj ja, tonuti u masu i pretvarati se u neki neosobni predmet.

34. nedjelja kroz godinu B,
Lv 18, 33b—37

ISUSE SJETI ME SE!

Zapravo tebi nitko ne može oprostiti krivicu; ni svećenik ni Isus Krist ni sam Bog, ako se ne kaješ. — Zapravo ti se ne možeš kajati, ako ti Bog ne poda kajanje. - Zapravo o tebi ovisi, hoćeš li primiti milost obraćenja. - Zapravo tvoje spasenje događa se tako, da se sam Bog tebi obraća, da bi se mogao ti njemu obratiti.

1. nedjelja kroz godinu C,
Lk 23, 35—43

BOŽJI PUSTOLOV (11. nastavak)

Daleki putevi Franje iz Ksavera

Josip Badalić D.I. – Zagreb, Voćarska 106

Franjo prima izazov takova života, te želi pomoći, i to kao svuda probojnom četom djece, koja opet svojim smiješkom i nježnom silom predbivaju roditelje i susjede. Bolnicu odabire za glavni stan, da bude danju i noću blizu bolesnicima. Za sv. mise propovijeda svaki dan portugalskoj gospodi koja nose u džepovima tovarne listove a u glavama malajske ljepotice. Iza ručka od malo saga, začinjena s nešto klinčića, propovijeda domaćim kršćanima i roblju bijelih osvajača. Dva sata na dan vrši najdraži posao: uči djecu molitve i kršćanski nauk iz malajskog priručnika što ga je priredio u Malaci. Tad je učitelj pjevanja i kateheta. Melodije mora da su bile vrlo privlačive kad ih je pjevalo staro i mlado, u poljima, šumama i kućama, kao nekad po Hrvatskoj pjesme iz Kranjčevićevih Evangelio-ma, što ih spominje i Habelić.

Za jedne propovijedi Portugalcima Franjo odjednoć zašuti i gleda u daljinu te reče: "Izmolimo Očenaš za Ivana Galvao, koji se utopi." Tri dana kasnije pritjeralo je more ternatskoj obali ostatke njegova čamca. Očevdac je kod toga bio Alfonz Tekseira.

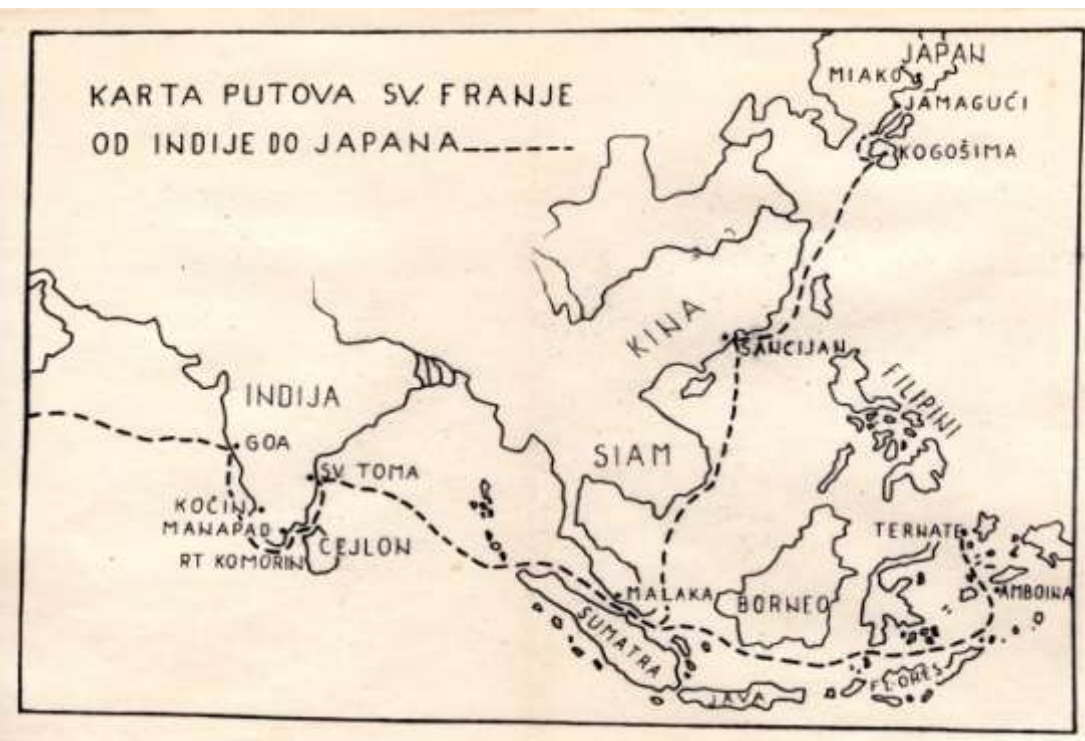
Slično, kratko iza toga, kod prikazivanja svete mise okrene se puku te će: "Umro je Ivan Aranjio u Amboini. Ovu svetu misu služim za pokoj njegove duše." To je onaj trgovac vina koji nije htio pomoći bolesnicima. To su neke od čudesnih pojava u životu Franjinu, znak njegove potpune povezanosti s Bogom.

KNJIŽICA SRCA

Kolovoz su i rujan za otok Ternate mjeseci sabiranja klinčića. Čitav grad izlazi u mirisne šume i bere zatvorene cvjetne pupoljke koji donesoše na mali otok sreću i nesreću obilja. To je vrijeme iskoristio Franjo da napiše na portugalskom jeziku jednu svoju knjigu koja nema ni 5.000 riječi, dakle oko 10 strana. Pisac obrađuje apostolsko vjerovanje u jednostavnim zornim izrekama koje mogu poganski obraćenici lako shvatiti i zapamtiti. U to je stavio svoje srce. Svaki je članak zaokružen, i posvećen jednom apostolu. Misli su stavljene u stihove ili ritmičke jedinice. Sve je djelce puno misli iz knjižice Duhovnih vježba sv. Ignacija koju je svetac, čini se, znao napamet.

Možemo sebi predočiti kako je pod nekim stablom tamarinda u zemlji lotosa Franjo sjedio, na

ramena su mu slijetale male papige loris, šarene poput duge, a on piše stihove da dječjem pamćenju budu pomoć i oslonac te djecu približe što više onomu koji je progovorio: "Pustite k meni malene". Franjo dopiše do devetog članka, kad ga monsum pozove na put, i tako taj posao dušobrizničke ljubavi osta nedovršen, zvalo ga je drugo još veće djelo ljubavi.

KOMUNIZAM U ZASJEDI (2. dio)

Harun Yahya

Preveo s turskog *Enver Ibrahimkadić* – pohrvatio dr. sc. Tomislav Dragun

Jedan od profesora Vatikanskog sveučilišta, povjestnik prof. Malachi Martin, na sljedeći je način objasnio vezu između Marxa i Darwina:

Kada je obznanjena Darwinova teorija, Marx ju je vidio kao nešto što je daleko od teorije. To je prihvatio kao "znanstveni" dokaz da izvan "materijalnog svijeta" ne postoji nikakav "duhovni svijet". Darwin je stvorio podlogu Marxove opravdanosti odbijanja Hegelovog idealizma... Marx, koji je apsolutno zanemario da je Darwinova teorija samo jedna teorija... mogućnost da je daleko od osnovanosti s društvenog pogleda, Darwinove je zamisli prilagodio socijalnim klasama svoga vremena... Kao i u Darwinovoj teoriji evolucije, Marx je mislio da i socijalne klase, kao i cijela materija, moraju biti u nekoj stalnoj borbi za život i dominaciju.⁷

Prema pioniru ruskog komunizma, Plehanovu, "marksizam je prilagođavanje darvinizma društvenim znanostima".

Ova tijesna sveza između darvinizma i marksizma ističe se i od strane suvremenih evolucio-

nista. Jedan od danas najvatrenijih branitelja teorije evolucije, biolog Douglas Futuyma, na tu činjenicu upozorava u uvodu svoje knjige *Biologija evolucije*:

"Zajedno s Marksovom materijalističkom teorijom, koja objašnjava povijest čovječanstva, Darwinova teorija evolucije je jedan veliki stupanj u osnovi materijalizma."⁸

Drugi veoma poznati evolucionist, paleontolog Stephen J. Gould, kaže da je "komentirajući prirodu, Darwin primijenio veoma dosljednu materijalističku filozofiju".⁹

Leon Trocky, koji je, zajedno s Lenjinom, jedan od dvojice najvećih graditelja ruske komunističke revolucije, dao je sljedeći osvrt:

"Darwinovo otkriće je najveća pobjeda dijalektike (dijalektičkog materijalizma) na polju cijele organske materije."¹⁰

Sve ovo jasno ukazuje da su darvinizam i marksizam u bitnoj povezanosti. S lahkotom je moguće iznijeti tvrdnju: da nije bilo darvinizma, ne bi bilo ni marksizma. Ako čovjek shvati i dokuči neosnovanost darvinizma, sigurno je da će poimati i neutemeljenost marksizma. Sasvim je sigurno da je i obrnuta postavka također ispravna: ako je u nekoj zajednici darvinizam široko prihvaćen, onda je eizbjegžno da se u toj zajednici razvije i marksizam.

Zbog toga, uvidjeti da je darvinizam naprihvatljiv i neosnovan sa znanstvenog, a i sa sociološkog stanovišta za čovječanstvo je veoma značajno pitanje. Iznošenjem ove činjenice, onemogućit će se ponovno jačanje marksizma, koji proistječe iz darvinizma i **koji danas čeka u zasjedi**, osujetit će se ponovno događanje patnji koje je ova dogma u proteklom stoljeću priredila velikom dijelu čovječanstva. Upravo i povijest ukazuje na činjenicu: bez darvinizma ne će biti ni marksizma.

Negirajući kreacionizam, Darwin je komunizmu osigurao "znanstvenu" osnovu. Zbog toga Trocky, jedan od krvoločnih vođa boljševičke revolucije, Darwina vidi kao predstavnika dijalektičkog materijalizma u oblasti prirodnih znanosti.

Negirajući kreacionizam, Darwin je komunizmu osigurao "naučnu" osnovu. Zbog toga Trocky, jedan od krvoločnih lidera boljševičke revolucije, Darwina vidi kao predstavnika dijalektičkog materijalizma u sferi prirodnih nauka.

Širenje darvinizma i sveza između komunizma i kapitalizma

Analizirajući političke utjecaje darvinizma, potrebno je obratiti pozornost na jednu točku: ne samo s jednom, ova teorija je u uskoj povezanosti s nizom ideologija koje su naizgled krajnje različite jedna od druge. Istražimo li ideologije koje podržava darvinizam, pored komunizma susrest ćemo se sa širokom lepezom ideologija kao što su rasizam, imperijalizam, kapitalizam i fašizam. Zajednička je strana ovih ideologija, koje na prvi pogled izgledaju neovisne jedna od drugi i, štoviše, oprečne jedna drugoj, njihovo protivljenje **Božjim vjerama i čudorednim načelima koje one nalažu**. Začetnici ovih ideologija u vjeri i njezinim normama vidjeli su smetnju za sebe te su zbog toga darvinizam koristili kao oružje za uklanjanje ove barijere. Zanimljivo je u svemu tome da su, dok su na jednoj strani na taj način otvarali životni prostor za svoje ideologije, s druge strane jačali konkurentske ideologije.

Radi ilustracije treba navesti primjer kapitalista, koji su, radi ozakonjenja slobodnog tržišta u kome se, u pogledu njihovih tvrdnji, vodi bespoštedna "borba za opstanak", podržavali darvinistički moral, a koji su, isto tako, s druge strane, podržavali komunizam, ideju kojoj su se u biti protivili.

Marksistički filozof, Anton Pannekoek, u svojoj knjizi *Marxism and Darwinism* skreće pažnju na ovu zanimljivu činjenicu i na sljedeći način objašnjava potporu koju je buržoazija, odnosno bogati kapitalistički sloj Europe, pružala darvinizmu:

"Svima je poznato da za svoj značaj i poziciju marksizam može zahvaliti jedino svojoj ulozi koju je imao u klasnoj borbi proleterijata... Nije teško uočiti da je i darvinizam također preživljavao isto iskustvo kao i marksizam. Darvinizam nije konkretna teorija koja je prihvaćena nakon provedenih testiranja i diskutiranja uz objektivan pristup znanstvenih krugova. Ne, nakon što je načinio prvi korak, darvinizam je naišao na entuzijastične simpatizere i žestoke protivnike. Darwinovo ime je uzdignuto zahvaljujući ljudima koji vrlo malo razumiju njegovu teoriju... A što se tiče darvinizma, on je odigrao ulogu u klasnoj borbi i, zahvaljujući toj ulozi,

Lenjin je pisao da su komunisti i buržoazija bili u istim redovima u borbi protiv religije. Lenjinovi komentari ukazuju na činjenicu da je sukob između komunizma i buržoazije u biti samo jedan "unutarnji sukob", da su ove dvije materijalističke ideologije partneri, a da im je stvarni neprijatelj religija.

brzo se proširio, pridobio strastvene simpatizere i tvrde neprijatelje.

Darvinizam je služio kao oruđe za buržoaziju, koja se protivila pravima Crkve i aristokraciji. Cilj buržoazije je uklanjanje starih vladajućih snaga, koje su predstavljale barijeru na njihovom putu... Zahvaljujući religiji, svećenici su pod svojom kontrolom držali velike mase i na taj su se način mogli buniti volji buržoazije... Prirodne znanosti su dovedene na razinu oružja uperenog protiv religije, isticana je znanost i novootkriveni prirodni zakoni i buržoazija je ratovala tim oružjem...

Darvinizam je došao u pravo vrijeme; Darwinova teorija, koja pretpostavlja da je čovjek nastao iz nižih životinja, uništila je cijelu osnovu kršćanskog učenja. Upravo je to razlog zbog koga je buržoazija veoma strastveno usvojila darvinizam u trenutku njegovog pojavljivanja... Pod ovim okolnostima, sa strašću i fanatizmom klasne borbe, vođene su čak i znanstvene rasprave. Tekstovi o Darwinu, unatoč činjenici što nose imena autora znanstvenika, nose odlike društvenih polemika.¹¹

Doista, širenje darvinizma se odvijalo na ovaj način. Snage koje su vladale Europom podržavale su i doživljavale darvinizam kao nepropustivu priliku za ozakonjenje kako kapitalističkog sustava koga su uspostavili u svojim zemljama, tako i imperijalističkih, kolonijalnih

Pariški komunci strijeljaju crkvena lica

sustava koje su uspostavili širom Svijeta. (Radi potanjih podataka v. Harun Yahya, Darwinovo neprijateljstvo prema Turcima, 1999.) Besmislene tvrdnje, imaginarne pretpostavke i znanstvena protuslovlja darvinizma u potpunosti su se zanemarivala i darvinizam, koji je tretiran kao **neophodno oružje** protiv religijskih uvjerenja i moralnih kriterija koje nalaže religija, raširio se zahvaljujući **ideološkim** ciljevima.

Međutim, "buržoazija", odnosno kapitalistička klasa, koja je na ovaj način širila darvinizam, u isto vrijeme, ovom je teorijom podržavala i svojega rivala - zbog toga što je širenje darvinizma i na taj način uništavanje religijskih uvjerenja - koliko kapitalizmu, toliko isto je koristilo i marksizmu.

Nakon uklanjanja moralnih odlika poput **milosrđa, suosjećanja, nesebičnosti, bratskih odnosa, poniznosti, umjerenosti i skromnosti, koje je čovjeka poučila vjera**, zajednica poprima oblik divlje arene. U ovoj areni, koliko "borba za život" među kapitalistima, toliko se također razvija i "klasna borba za opstanak" između komunista i kapitalista.

Njemački državnik i prirodoslovac Virchow, koji je u jesen 1871. g. Uzeo riječ na jednom međunarodnom kongresu, koji je okupio europske

znanstvenike iz oblasti prirodnih znanosti, rekao je:

"Pazite, ova je teorija veoma tijesno povezana sa jednim učenjem koje je prouzrokovalo veoma velike nedaće u susjednoj zemlji!"¹²

Zemlja o kojoj je pričao Virchow bila je Francuska, a učenje na koje je upozoravao bio je francuski komunizam, koji je te godine inicirao krvavu Parišku komunu. (Pariška komuna je revolucionarna vlada pariških radnih masa koje su ustale na oružje 1871. g. nakon francuskog poraza u ratu s Njemačkom, u razdoblju slabljenja državnog autoriteta.

Mjesecima se gradska uprava nalazila u rukama čelnika komune i organizirani su napadi širokih razmjera na vjerska središta i crkvene osobe.)

Na kraju, moguće je iznijeti tvrdnju da su se, unatoč međusobnim sukobima, komunizam i kapitalizam, u kontekstu neprijateljstva prema vjeri, susreli na zajedničkoj osnovi i da su u aktualnom smislu veliku potporu dobivali od darvinizma. Upravo je to razlog što komunisti smatraju da je u pripremi društva za komunističku revoluciju prije svega potrebno izvršiti njegovu kapitalizaciju. Prema tome, usporedo sa širenjem kapitalističkih etičkih normi - gdje darvinistička promičba ima egzistencijalni zna-

čaj! - zajednica će se prvenstveno ateizirati, a potom će doći komunizam.

U tekstu pod naslovom "Stajalište proletherske partije u pitanju religije", koga je napisao 1909. g. vođa ruske revolucije, Vladimir Ilič Lenjin, na sljedeći način objašnjava ovu ulogu koju je buržoazija (kapitalistička klasa) odigrala u borbi protiv religije:

Prvo, s aspekta povijesti, obveza borbe s religijom je obveza revolucionarne buržoazije, i na Zapadu je buržujska demokracija, u razdoblju svoje revolucionarne borbe protiv feudalizma i srednjovjekovnog poretka, ovu obvezu u velikoj mjeri obavila... Kako u Francuskoj, tako i u

Njemačkoj postoji tradicija borbe buržoazije protiv religije, i to je započelo mnogo prije socijalizma (prije enciklopedista i Feuerbacha). Što se tiče Rusije, zbog posebnosti naše revolucije, i ova obveza je također gotovo u cijelosti natovarena na pleća radničke klase.¹³

Kao što se da uočiti, Lenjin objašnjava da "obveza rata protiv religije" pripada kapitalistima, da su u Europi oni ovu obvezu obavili, ali da u Rusiji, zbog toga što ne postoji ova klasa, obveza borbe protiv religije pripada njima samima. Ove Lenjinove riječi sasvim jasno stavljaju do znanja da je **borba između kapitalizma i komunizma** zapravo samo jedan "unutarnji sukob" i da je religija zajednički i stvarni neprijatelj ovih dviju snaga.

Lenjin je pisao da su komunisti i buržoazija bili u istim redovima u borbi protiv religije. Lenjinovi komentari ukazuju na činjenicu da je sukob između komunizma i buržoazije u biti samo jedan "unutarnji sukob", da su ove dvije materijalističke ideologije **partneri**, a da im je stvarni neprijatelj religija.

⁷ Malachi Martin, *The Keys of This Blood: The Struggle for World Dominion Between*

Pope John Paul II, Mikhail Gorbachev, and the Capitalist West, New York: Simon & Schuster, 1990, str. 203-5

⁸ Douglas Futuyma, *Evolutionary Biology*, 2nd ed., Sunderland, MA: Sinauer, 1986, str.

3

⁹ Alan Woods and Ted Grant. "Marxism and Darwinism", *Reason in Revolt: Marxism and Modern Science*, London, 1993

¹⁰ Ibid

¹¹ Anton Pannekoek, *Marxism and Darwinism*. (<http://www.marxists.org/archive/pannekoek/index.htm>)

¹² Ibid

¹³ Vladimir Ilič Lenjin, "Stajalište Proletherske partije u pitanju religije", *Proleterija*, Broj: 45, 13 (28. svibnja 1909, Eriš Yayinlari)

Hrvatska knjižara

Internetska knjižara i antikvarijat

Vam predstavlja nova izdanja knjiga:

Novo!

akademik Mirko Vidović

Sakrivena strana

Mjeseca 1-2

Pet
godina
u
Titovim
tamnicama

200,00 kuna

OGNJIŠTE Nakladna zadruga, Zagreb, Pete poljanice 7,
PJ Hrvatska knjižara, Zagreb, Četvrte poljanice 8,
www.knjizara.hrvatskauljudba.hr,

Hrvatski
uljudbeni
pokret

**Udruga za zaštitu
prava građana**

Pete poljanice 7
10000 Zagreb
Hrvatska
tel: +385 1 29-23-756
fax: +385 1 29-23-757

hrvatska.uljudba@gmail.com
www.hrvatskauljudba.hr
www.svakovamdobro.hr
www.pravednostiljubav.hr
www.borovnicaunas.hr
www.redangus.hr
www.blackdragon.hr
www.laudonovgaj.hr
www.ne-kor.hr

Glasnik
Hrvatskog uljudbenog pokreta
Izlazi subotom

Nakladnik:
**"OGNJIŠTE" Nakladna
zadruga**

Uredništvo:
dr. sc. Tomislav Dragun
glavni urednik
091/33-88-431

Hrvoje Mirković
grafički urednik
091/33-88-432

Lovorka Dragun Mirković, dipl. oec.
za izdavača
091/33-88-433

Priloge slati na adresu:
Zagreb, Pete poljanice 7
hrvatska.uljudba@gmail.com
Idejno rješenje:
© Hrvoje Mirković